

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

EMİNE BEYZA ÜSTÜN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2020/35076
Karar Tarihi : 21/11/2023

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Muammer TOPAL
Selahaddin MENTEŞ
İrfan FİDAN
Muhterem İNCE
Raportör : Muzaffer KORKMAZ
Başvurucu : Emine Beyza ÜSTÜN
Vekilleri : Av. Nuray ÖZDOĞAN
: Av. Kenan MAÇOĞLU
: Av. Maviş AYDIN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, gözetli ve tutuklama tedbirlerinin hukuki olmaması ile soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 16/11/2020 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formları ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. 6-7 Ekim Olaylarına İlişkin Genel Bilgiler

5. PKK'nın terör örgütü olduğu ulusal ve uluslararası makamlar tarafından kabul edilmiş tartışmasız bir olgudur. Anılan örgütün gerçekleştirdiği terörist şiddet, bölücü amaçları dolayısıyla anayasal düzene, millî güvenliğe, kamu düzenine, kişilerin can ve mal emniyetine yönelik ağır tehdit oluşturmaktadır. Bu yönüyle ülkenin toprak bütünlüğünü hedef alan PKK kaynaklı terör, onlarca yıldır Türkiye'nin en hayati sorunu hâline gelmiştir (*Gülser Yıldırım* (2) [GK], B. No: 2016/40170, 16/11/2017, §§ 7-18).

6. Bununla birlikte kamuda *demokratik açılım süreci, çözüm süreci* ve *Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi* gibi farklı isimlerle ifade edilen süreç içinde 2012 yılının son döneminden itibaren PKK tarafından gerçekleştirilen terör saldırıları önemli ölçüde azalmıştır. Ancak Suriye'de son yıllarda yaşanan iç savaşın Türkiye'nin güvenliği üzerinde etkileri olmuş, PKK ve DAES kaynaklı terör olayları yeniden artmaya başlamıştır.

7. Bu bağlamda Suriye'nin Türkiye sınırında bulunan Ayn el-Arap (Kobani) kentinde -PKK'nın Suriye kolu olduğu kabul edilen- PYD ile DAES arasındaki çatışmalar, 2014 yılının Eylül ayı sonunda ve Ekim ayı başında yoğunlaşmıştır. Bu sırada PKK'nın üst düzey yöneticilerinden Murat Karayılan'ın sosyal medya hesabından 5/10/2014 tarihinde saat 00.07'de "*Gençleri kadınları 7 den 70 e herkesi Kobane'ye sahip çıkmaya onurumuzu namusumuzu korumaya metropollerini işgal etmeye çağırıyoruz.*" şeklinde bir açıklamada bulunulmuştur.

8. PKK güdümünde yayın yaptığı belirtilen bir internet haber sitesinde 6/10/2014 tarihinde *Komalen Civan Koordinasyonu* (PKK'nın gençlik yapılanması) adına bir açıklama yayımlanmıştır. Açıklamada "*Bildiği üzere 23 gündür Kobani merkezli DAİŞ (DAES) faşizmi son barbarlığıyla devam etmektedir. ... tüm kürt gençliği şehit Jiyan, şehit Gerilla ve şehit Mülitan yoldaşların ruhuyla zafere kadar Arin Mirkan (Kobani'deki çatışmalar sırasında düzenlediği intihar saldırısında ölen YPG mensubu) çizgisinde yürümeye çağırıyoruz. Kobani ile başlayan devrim dalgası tüm Kürdistan'a yayılmalı ve bu temelde Kürdistan gençliğini ayaklanması çağrısında bulunuyoruz.*" ifadelerine yer verilmiştir. Aynı sitede yer alan ve *Kürdistan Kurumlar* adına yapıldığı belirtilen bir açıklamada ise "*Kobani'ye yönelik saldırılar bir katliam eşiğine gelmiş bulunmaktadır. Bütün dünya ve insanlık bu katliama kulaklarını kapamış gözlerini yummıştır. Kürdistan halkı olarak bu durumu kabul etmemiz mümkün değil. Bu nedenle bütün halkımız Suruç'a gidebilecekler hemen bir saniye zaman kaybetmeden gümeli ve Kürdistan'ın her karış toprağı Kobani için ayağa kalkmalıdır. Kobani tüm dünyanın gözleri önünde bir katliam tehlikesi altında iken bizim yerimizde oturmamız, uyumamız, günlük yaşamımızı sürdürmemiz mümkün değildir. Tüm halkımızı yadiden yetmişe bulunduğu her yerde yaşamı İŞİD ve işbirlikçisi AKP'ye dar etmeye ve serhildanı en üst düzeyde genişleterek bu katliamcı çetelere karşı durmayı çağırıyoruz.*" denilmiştir.

9. 6/10/2014 tarihinde Halkların Demokratik Partisi (HDP) Merkez Yürütme Kurulu (MYK) da aynı olaylara ilişkin bir toplantı yapmıştır. Toplantı sırasında HDP'nin sosyal medya hesabından "*HALKLARIMIZA ACİL ÇAĞRI! ŞUANDA TOPLANTI HALİNDE OLAN HDP MYK'DAN HALKLARIMIZA ACİL ÇAĞRI! Kobane'de durum son derece kritiktir. İŞİD (DAES) saldırılarını ve AKP iktidarının Kobane'ye ambargo tutumunu protesto etmek üzere halklarımızı sokağa çıkmaya ve sokağa çıkmış olanlara destek vermeye çağırıyoruz*", "*Kobane'de yaşanan katliam girişimine karşı 7 den 70 e bütün halklarımızı sokağa, alaz tutmaya ve harekete geçmeye çağırıyoruz*" ve "*Bundan böyle her yer Kobane'dir. Kobane'deki kuşatma ve vahşi saldırganlık son bulana kadar SÜRESİZ DİRENİŞE çağırıyoruz.*" şeklinde açıklama ve çağrılar yapılmıştır.

10. Yukarıda belirtilen internet haber sitesinin 7/10/2014 tarihindeki yayımında "*KCK (PKK'nın üst yapılanması) Yürütme Konseyi Eş Başkanlığı: DAİŞ vahşetine karşı milyonları sokağa çağırarak, 'Kuzey halkımız İŞİD çetelerine, uzantılarına hiçbir yerde yaşam şansı tanımamalıdır.' dedi. KCK, tüm sokakları Kobani sokaklarına dönüştürmeye çağırdı. KCK Yürütme Konseyi Eş Başkanlığı yaptığı yazılı açıklamada; 'Çirkin ve sinsi katliam' karşısında kürt halkından mücadeleyi her yere, her zamana taşıyarak*

süreklileştirmesini isterken çetelere ve uzantılarına hiçbir yerde yaşam şansı tanınma[ma]sı gerektiğini kaydettiler. KCK, özellikle 'bu saatten itibaren milyonlar sokaklara akmalı, sınır insan seline dönüşmelidir. Türk Devletin ve kanlı çete İŞİD'in ortaklığı sonucu sınır hattı boşaltılarak Kobani direnişi desteksiz bırakılmak istenmektedir. Halkımız bu çirkin ve sinsî katliam karşısında başlattığı mücadeleyi her yere, her zamana taşıyarak süreklileştirmelidir. Kuzey halkımız İŞİD çetelerine, uzantılarına ve destekçilerine hiçbir yerde yaşam şansı tanımamalıdır. Tüm sokaklar Kobani sokaklarına dönüştürülmeli, tarihin bu eşsiz direnişine denk bir direniş gücü ve örgütlülüğü geliştirilmelidir. Bu saatten itibaren milyonlar sokaklara akmalı, sınır insan seline dönüşmelidir. Her Kürt ve omurlu her insan, dostlar, duyarlı kesimler bu andan itibaren eyleme geçmelidir. An direniş eylemini geliştirme ve büyütme anıdır. Bu temelde tüm halkımızı, duyarlı kesimleri, dostlarımızı Kobani direnişini sahiplenerek yürütmeye, başta Kürt gençleri olmak üzere tüm gençlerin Kobani'de özgürlük saflarına katılarak, direnişi yükseltmeye çağırıyoruz. [dedi.] " şeklinde açıklamalar yer almıştır.

11. Aynı sitenin 8/10/2014 tarihli yayınında ise "KCK: Milyonlar sokaklardan ve mücadele alanlarından çekilmemeli" başlıklı açıklamaya yer verilmiştir. Yazıda "Halkımız bulunduğu her yerde direniş mücadelesini büyütürken süreklileştirmelidir. Halkımız haklı ve meşru mücadelesini zafere kadar yüksek bir kararlılıkla sürdürmelidir. Milyonlar sokaklardan ve mücadele alanından çekilmemelidir. Halkımız; 'mücadeleden atılacak her geri adımın önümüzdeki günler, aylar ve zamanlarda daha büyük bedellere mal olacağı bilinciyle hareket ederek, mücadelesini kesintisiz yükseltmelidir. Ve kendi öz savunmasını güçlendirerek 'her yer Kobani, her yer direniş-serhildan' anlayışı ile direnişini zafere taşınmalıdır." şeklinde ifadeler bulunmaktadır. Ayrıca sitede yer alan "Komalen Cîwan: Kürdistan'da devlet namına bir şey kalmamalı" başlıklı yazıda "Kürt gençlik hareketi Komalen Cîwan devrim halk savaşını her alanda güçlü yürütme çağrısında bulunarak, Devletin Kürdistan'da hiçbir meşruiyeti kalmamıştır, kalmamalıdır da, yasaklarla Kürdistan'ı zindana çevirmeye çalışan kararlarına karşı Kürdistan'ı onlar için zindana çevirmeli, mezar etmeli. Kürdistan'da devlet namına bir şey kalmamalıdır."; "Kürdistan Halk İnsiyatifi; sokağa çıkma yasağına uymayın" başlıklı yazıda ise "Kürdistan Halk İnsiyatifi yayınladığı bir açıklamayla Kürt halkı ve dostlarına Türkiye'nin Kuzey Kürdistan'da ilan ettiği sokağa çıkma yasağına uymamaları ve Kobani'deki saldırılara karşı Rojava ile dayanışma eylemlerini ve serhildanlarını sürdürmesini istedi." şeklinde açıklamalar yer almaktadır.

12. Bu çağrılar üzerine Suriye'deki çatışmalar dolayısıyla tepkilerini dile getirdiğini ileri süren gruplar 6/10/2014 tarihinden itibaren Türkiye'nin birçok yerinde günlerce devam eden ve kamuda "6-7 Ekim olayları" olarak adlandırılan şiddet eylemlerini gerçekleştirmiştir. Bu eylemler sırasında ülkenin pek çok yerinde kamu binalarına, banka şubelerine, işyerlerine, araçlara, güvenlik güçlerine ve sivillere taş, sopa, molotofkokteyli ve silahlarla saldırıya bulunulmuştur. Bu sırada kamu makamlarınca güvenliğin sağlanması için birçok şehirde eğitime ara verilmiş ve sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir.

13. Kamu makamlarının ve soruşturma mercilerinin tespitlerine göre -aralarında İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Mersin, Şanlıurfa, Van, Erzurum, Diyarbakır ve Gaziantep gibi büyük kentlerin de olduğu- otuz altı ayrı ilde gerçekleştirilen şiddet eylemleri sonucunda (2'si güvenlik görevlisi) 45 kişi hayatını kaybederken (33'i güvenlik görevlisi) 769 kişi yaralanmıştır. Ayrıca çatışmalar sırasında 5 örgüt mensubunun hayatını kaybettiği, 3 örgüt mensubunun ise yaralandığı belirtilmiştir. Öte yandan ülke genelinde gerçekleştirilen 2.389 şiddet eylemine 121.899 kişinin katıldığı, olaylarda (737'si güvenlik güçlerine ait olmak üzere) 1.881 aracın zarar gördüğü, (27'si kaymakamlık, 52'si emniyet, 283'ü okul, 73'ü siyasi

parti, 12'si belediye binası olmak üzere) 2.558 binaya saldırıda bulunulduğu ve zarar verildiği tespit edilmiştir. Olaylara ilişkin olarak 4.291 şüpheli gözaltına alınmış, bunlardan 1.105'i hakkında tutuklama tedbiri uygulanmıştır.

B. Başvurucunun Tutuklanmasına İlişkin Süreç

14. Başvurucu 7/6/2015 tarihinde yapılan 25. Dönem Milletvekili Genel Seçimi'nde HDP'den İstanbul milletvekili seçilmiştir. Başvurucunun 1/11/2015 tarihinde yapılan 26. Dönem Milletvekili Genel Seçimi'ne kadar devam eden milletvekilliği bu tarihte sona ermiştir. Başvurucu 2014 yılında HDP MYK üyeliği de yapmıştır.

15. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından 6/10/2014-7/10/2014 tarihlerinde başlayıp sonraki günlerde birçok şehre yayılan ve çok sayıda kişinin hayatını kaybettiği veya yaralandığı şiddet olayları (bkz. §§ 12, 13) dolayısıyla 9/10/2014 tarihinde bir (2014/146757 sayılı) soruşturma başlatılmıştır. Bu soruşturma kapsamında başvuru 23/6/2017 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde şüpheli sıfatıyla ifade vermiştir. Başvurucu ifadesinde özetle 6/10/2014 tarihinde HDP MYK toplantısı yapıldığını ve Kobani kentinde PYD ile DAESH arasındaki çatışmalara ilişkin bir çağrıda bulunulduğunu belirterek bu çağrının şiddete teşvik amacı taşımadığını ileri sürmüştür. Başvurucunun ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...Suçlamaya konu Merkez Yürütme Kurulumuzun 6 Ekim 2014 tarihli çağrısı neticesi ile gerçekleşen demokratik hak arama ve sivil itaatzlik eylemlerinden ötürü açılmış olan soruşturmada bize atfedilen suçlamaları kabul etmiyorum. MYK'mızın böyle bir kararı yoktur.

...

06.10.2014 tarihi akşam saatlerinde İŞİD isimli terör örgütünün Kobani'nin dünya ile tek bağlantısı olan Mürşitpınar sınır kapısını kapatmaya alması sonucu sivil katliamı ile bir kez daha yüz yüze kalmıştır. Bu konuda, Kobani'de yaşayan bölge yöneticileri, Partimiz yöneticilerine durumun vahametini iletilmişlerdir. Bunun üzerine Merkez Yürütme Kurulu olarak acilen toplanarak önce dönemin Başbakanı'na ulaşmış, konu aktarılmış ve acil bir müdahale konusunda kendilerine konu tüm açıklığıyla Eş Genel Başkanımız Selahattin Demirtaş tarafından aktarılmıştır. Hükümetten yaşanacak katliamı önlemeye yönelik hiçbir adımın atılmaması görülünce de hükümeti harekete geçirmek, dünyanın olası katliama seyirci kalmasını engellemek amacıyla Kobani'de yaşanan durum kamuoyuyla paylaşılmıştır. Bu en temel demokratik hak kullanımı çağrısıdır. Katliam önlemeye çalışmak için gösterilen bu çabanın bugün bir suçlama olarak bizi zan altına alması sadece adalet açısından değil, vicdanen de kabul edilebilir değildir. Çağrımız demokratik kitle örgütleri, siyasi partiler ve sivil toplum kurumlarının kullandığı duyarlılık yaratma ve hükümetlerin çeşitli sorunlar karşısında belli yönde davranmaları için başvurulan çeşitli demokratik protesto ve duyarlılık yaratma eylemleri kapsamındadır. Öncelikle söylenmesi gereken husus bu çağrı ile sadece Türkiye kamuoyuna değil tüm Dünya kamuoyuna ulaşmak amacı taşıdığımızdır..."

16. Soruşturma sürecine ilişkin aşamalar -soruşturma evrakı üzerinden tespit edildiği ölçüde- temel olarak şöyle gerçekleşmiştir:

- Başsavcılık 15/4/2015 tarihinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan 10/10/2014 tarihi itibarıyla HDP MYK üyesi olan kişilerin açık kimlik ve adres bilgilerini talep etmiştir.

- 6-7 Ekim olayları ile ilgili olarak bazı HDP'li milletvekillerinin beyanlarını ve HDP'nin resmî sosyal medya hesabından yapılan açıklamaları içeren 20/9/2014 tarihli tutanak soruşturma dosyasına 1/10/2015 tarihinde eklenmiştir.

- Başsavcılık dosya kapsamında şüpheli olarak bulunan kişilerin ifadelerinin temin edilmesi amacıyla 2015-2017 yılları arasındaki süreçte ilgili kurumlarla çeşitli yazışmalar yapmıştır.

- 6-7 Ekim olayları sırasında meydana gelen ölüm ve yaralanma vakalarına ilişkin otopsi raporları, adli muayene raporları, mala zarar verme eylemlerine ilişkin olay yeri krokileri ve görgü tespit tutanakları ile tüm bu olaylara yönelik yapılan soruşturmalar kapsamında elde edilen delillerin listeleri, adli kolluk fezlekeleri, iddianameler ve karar örnekleri Başsavcılığın talebi üzerine olayların gerçekleştiği illerdeki Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından gönderilmiş ve soruşturma dosyasına girmiştir.

- PKK/KCK terör örgütü ve bağlı yapılanmaları ile HDP'nin 6/10/2014-7/10/2014 tarihlerinde gerçekleşen olaylardaki sorumluluğuna yönelik Araştırma Tutanağı ve başvurusunun da aralarında bulunduğu kişilerin PKK/KCK terör örgütüyle bağlantılarına dair İnceleme Tutanağı, ayrıca bu kişilerin olay tarihinde kullandıkları mobil telefonların HTS kayıtları Başsavcılığın talebi üzerine Ankara Emniyet Müdürlüğü tarafından gönderilmiş ve soruşturma dosyasına girmiştir.

- Başsavcılık 19/7/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinden (TBMM) başvurusunun da aralarında bulunduğu 25 şüphelinin milletvekili olup olmadığı, milletvekili olanların hangi tarihte milletvekili seçildikleri ve haklarında yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasına ilişkin düzenlenmiş fezleke olup olmadığı hususlarına yönelik bilgi talebinde bulunmuştur.

- Başsavcılık 13/12/2018 tarihinde bazı Cumhuriyet başsavcılıklarından 6-7 Ekim olayları sırasında meydana gelen ölüm, yaralama, mala zarar verme, yağma ve diğer suçlara ilişkin müşteki ve mağdur ifadelerinin, bilirkişi raporlarının, görgü tespit tutanaklarının, olay yeri krokilerinin, adli muayene raporlarının, otopsi raporlarının ve tanık ifadeleri başta olmak üzere diğer tüm delillerin fezleke şeklinde hazırlanarak gönderilmesini talep etmiştir. Başsavcılığın bu talebi doğrultusunda farklı tarihlerde istenen bilgi ve belgeler ilgili Cumhuriyet başsavcılıklarınca gönderilerek soruşturma dosyasına dâhil edilmiştir.

- 6-7 Ekim olayları öncesinde ve olaylar sırasında HDP'li milletvekili ve Parti yöneticileri tarafından yapılan çağrı ve açıklamalara ilişkin tutanakla şüphelilerin konut ve işyerlerinde yapılan aramalarda elde edilen deliller ile Muş, Antalya ve Diyarbakır'da gerçekleşen olaylara dair Tespit Tutanağı 13/12/2018 tarihinde soruşturma dosyasına girmiştir.

- Başka soruşturma kapsamında daha önceden alınan ifadelerinde HDP'nin resmî sosyal medya hesabından yapılan çağrı ve aralarında başvurusunun da bulunduğu HDP'li milletvekili ve Parti yöneticilerinin açıklamaları üzerine 6-7 Ekim olaylarına katıldıklarını beyan eden şüpheliler Ş.K., B.A., M.B., N.K., N.T., N.B., M.S., S.A., A.K. ve A.B.'nin ifadesi 7/1/2019 tarihinde, H.Y.'nin ifadesi ise 27/2/2019 tarihinde soruşturma dosyasına eklenmiştir.

- 6-7 Ekim olaylarına PKK/KCK terör örgütünün baskısıyla katıldıklarını beyan eden şüpheliler A.K., E.P., Z.Ö., C.D., G.D., E.A. Y.E., R.D., N.Y.nin başka soruşturma kapsamında daha önceden alınan ifadeleri ise 27/2/2019 tarihinde soruşturma dosyasına dâhil edilmiştir.

17. Soruşturmanın devamında 25/9/2020 tarihinde gözetilene alınan başvuru, Başsavcılıkta verdiği 1/10/2020 tarihli ikinci ifadesinde ise Kobani kentinde PYD ile DAES arasındaki çatışmalara ilişkin olarak kendisinin de içinde bulunduğu Parti yetkililerinin yürüttüğü yaklaşık bir aylık süreçte çatışmaların takip edildiğini ve bu kapsamda DAES terör örgütüne karşı dünya kamuya çağrıda bulunulduğunu, bu çağrının şiddete teşvik amacı taşımadığını ve o dönemlerde MYK toplantılarına katılmakla birlikte katıldığı herhangi bir MYK toplantısında Partinin sosyal medya hesabından Kobani kentinde devam eden olaylara ilişkin bir bildiri yayımlanmasına yönelik karar alınmadığını ileri sürmüştür. Başvurucunun ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"HDP İstanbul milletvekili oldum. Ben aynı zamanda HDP'nin Merkez Yürütme Kurulu ve parti meclis üyesiydim. Bu üyeliklerim 2018 yılında bitti. Halen aktif herhangi bir görevim yoktu.

...

O dönem son derece gerilimli bir dönemdi. IŞİD örgütü tecavüzcü, katliamcı basında izlediğimiz o örgüt Kobani'de Ezidi ve Kürt halkının ve kadınlarının olduğu bölgeye doğru harekete geçmişti ve biz izliyorduk parti olarak. Ben bir kadın siyasetçi olarak ve partimdeki tüm kadın siyasetçiler bu IŞİD tecavüzcü örgütünün bu sürecinden endişe duyuyorduk.

...

Bu olay parti gündemimizdeydi. Siyasi parti olarak bu olaylara çözüm arıyorduk. Çünkü üçüncü büyük parti olmaya aday bir parti idik. Parti politikalarımız da buna çözüm aramak ve bulmaktır. Bu tartışmalarımızda MYK'dan bir grup arkadaşımız görev aldı. Eş başkanlarımız parti sözcülerimiz, hükümetle görüşmeler başlatıldı. Eşkan ALA ile Başbakanla bir taraftan hükümetle görüşmeler sürüyordu. Bir taraftan toplumun gerilimini nasıl söndürürüz nasıl öne alırız. Bunun için çare ve çözüm arıyorduk. Çözümü şöyle tartışıyorduk. Türkiye ve dünya halklarına bir çağrı yapıp Ezidi ve Kürt kadınların yanında olmaya dayanışmaya çağırılmalı şeklinde düşünce oluştu. Bizim parti olarak twitter veya internet hesabından şiddet içeren herhangi bir çağrı bildiri yayınlama gibi bir kararımız olmadı. Böyle bir yöntemimiz de yoktur. Bizim kararımız şöyledi. IŞİD örgütüne karşı katliamı önlemek için bir taraftan hükümetle görüşmeler sürerken tüm dünya ve Türkiye halklarına dayanışmaya ve onların yanında olmaya çağrı yaptık. Bu süreç yaklaşık 1 aya yakın bir süreçti.

...

HDP MYK'sında o dönemlerde uygun olduğum zaman MYK toplantılarına katıldım. Zira ben öğretim üyesi olduğum için üniversitede oluyordum. Ancak benim katıldığım MYK toplantılarında partinin twitter veya facebook hesaplarından Kobani olaylarıyla ilgili bir bildiri yayımlanmamıştır."

18. Başsavcılık 1/10/2020 tarihinde başvuru devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma, bir suçu gizlemek veya başka bir suçun delillerini gizlemek ya da yakalanmamak amacıyla öldürmeye azmettirme, bir suçu gizlemek veya başka bir suçun

delillerini gizlemek ya da yakalanmamak amacıyla öldürmeye teşebbüse azmettirme, var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanarak yol kesmek suretiyle suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla gece vakti silahla birden fazla kişi ile yağmaya azmettirme ve cebir, tehdit veya hile kullanarak kişiyi hürriyetinden yoksun kılmaya azmettirme suçlarından tutuklanması talebiyle Ankara Sulh Ceza Hâkimliğine sevk etmiştir.

19. Tutuklama talep yazısında başvurusunun atılı suçları işlediğine dair kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bulunduğu, mûsnet suçların katalog suçlardan olduğu, dolayısıyla başvuru yönünden tutuklama nedenlerinin bulunduğu belirtilmiştir.

20. Başvurusunun sorgusu 2/10/2020 tarihinde Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından yapılmıştır. Sorgu sırasında başvurusunun müdafileri de sorgunun yapıldığı Hâkimlik salonunda hazır bulunmuştur. Başvurucu; sorgusunda Başsavcılıkta verdiği 1/10/2020 tarihli ifadenin geçerli olduğunu, HDP MYK üyesi olmakla birlikte 6/10/2014 tarihinde yapılan MYK toplantısına katılmadığını ve HDP MYK çağrısının şiddete teşvik amacı taşımadığını belirtmiştir. Başvurusunun savunmasını ilgili kısmı şöyledir:

"... Ben bu konuya ilişkin olarak Savcılıkta verdiğim ifademle aynen kabul ediyorum. Kuruluşundan 2018 yılına kadar HDP'de görev yaptım. Her ne kadar sözlü edilen MYK toplantısında bulunmasam da hiçbir MYK kararı şiddet içerikli değildir. O dönem Kobani İŞİD saldırısı altına girdiğinde parti olarak çözüm arıyorduk. Son derece demokratik ve barışçıl bir çağrı yaptık. Doğru karar aldığımızı düşünüyorum. Şiddet içeren ya da şiddetle sonuçlanan hiçbir çağrı yapmadık. Savunmama ekleyeceğim başkaca bir husus yoktur..."

21. Hâkimlik, sorgu sonucunda başvurusunun atılı suçlardan tutuklanmasına karar vermiştir. 2/10/2020 tarihli kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Şüpheliler ...Emine Beyza Üstün'ün üzerine atılı bulunan Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma, bir suçu gizlemek veya başka bir suçun delillerini gizlemek ya da yakalanmamak amacıyla öldürme, bir suçu gizlemek veya başka bir suçun delillerini gizlemek ya da yakalanmamak amacıyla öldürmeye teşebbüs, var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanarak yol kesmek suretiyle suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla gece vakti silahla birden fazla kişi ile yağma, cebir tehdit veya hile kullanarak kişiyi hürriyetinden yoksun kılma eylemlerine azmettirme suçlarına ilişkin olarak; çağrı üzerine ülkenin 32 ilinde yollara barikatlar kurmak suretiyle yolların kesildiği, uzun namlulu silah, molotof kokteyli, havai fişek, taş ve sopa kullanılmak suretiyle kamu binalarına, kamu araçlarına, vatandaşların ikametlerine, işyerlerine ve araçlarına zarar verildiği, çok sayıda vatandaşın kolluk kuvvetinin yaralandığı, bazı illerde vatandaşların ve yabancı uyruklu vatandaşların hayatlarını kaybetmişliğinin tespit edildiği iddia olunan olaylara ilişkin olarak şüphelilerin savunmaları, taraf beyanları, teşhis tutanakları, sosyal medya paylaşımına ilişkin inceleme tutanakları, video görüntüleri, müşteki beyanları, olay görüntülerinin içeren tutanaklar, dijital inceleme tutanakları, bir kısım şüphelilerin çağrıda bulunan oluşum içerisinde yer aldıklarını ilişkin belirleme ve bu yöndeki bir kısım kabul beyanları, arama ve el koyma tutanakları, örgütsel irtibat ilişkisi e-mail içerikleri ve tüm dosya kapsamına göre atılı suçların işlendiğine dair kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bulunduğu, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu dışındaki suçların katalog suçlardan olduğu, soruşturmanın henüz tamamlanmadığı, şüphelilerin salverilmeleri halinde dosya kapsamında ifadelerine başvuru olan tarafların beyanlarına etki edilemez ihtimalinin varlığı, atılı suçlar için kamuda öngörülen alt ve üst sınırı dikkate alındığında hayatın olağan akışına göre kaçma şüphesinin oluştuğu gibi yazılı suçlar yönünden haklarında soruşturma yürütülen şahısların yasa dışı yollardan kolaylıkla

yurt dışına kaçtıkları da dikkate alındığında adli kontrol tedbirlerinin yetersiz kalacağı, tutuklama tedbirinin ise ölçülülük ilkesine uygun olduğu kanaatiyle CMK'nın 100. maddesi ile ilgili düzenlemeler ile ALHS 5. maddesindeki tutuklama şartları kapsamında isnat olunan suçlar ile orantılı olarak tedbir kapsamında şüphelilerin CMK'nın 101. maddeleri uyarınca ayrı ayrı TUTUKLANMALARINA ... [karar verildi.]"

22. Başvurucu, tutuklama kararına itiraz etmiş; Ankara 5. Sulh Ceza Hâkimliğince 16/10/2020 tarihinde itirazın kesin olarak reddine karar verilmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Dosyada mevcut bilgi, belge ve araştırma tutanakları, taraf beyanları, dijital materyaller, sosyal medya paylaşım tutanakları, e-mail içerikleri ve dosyadaki diğer somut deliller uyarınca, şüpheliler yönünden kuvvetli suç şüphesinin var olduğu, soruşturmanın sürdürüldüğü, örgütsel tribut olduğu değerlendirilen bir kısım şüphelilerin ifadelerinin henüz tamamlanmadığı ve delillerin henüz tam olarak toplanmadığı, atılı suçların CMK'nın 100/3 maddesinde öngörülen suçlardan oluşu ve bu suçlar ile tutuklama tedbirinin orantılı bir tedbir niteliğini taşıması dikkate alınarak şüphelilerin itirazı yönünden aşağıdaki şekilde karar verilmiştir... Dayanılan nedenlere, gösterilen gerekçeye ve evrak içeriğine nazaran, Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliği'nin 02/10/2020 gün ve 2020/1032 sorgu sayılı kararı usul ve yasağa uygun bulunduğundan, itirazların AYRI AYRI REDDİNE ... [karar verildi.]"

23. Bu karar başvurucuya 16/10/2020 tarihinde tebliğ edilmiştir.

24. Başvurucunun soruşturma dosyası hakkında verilen kısıtlama kararına da 29/9/2020 tarihinde itiraz ettiği görülmüştür.

25. Başsavcılığın -başvurucuyla birlikte 108 şüpheli ve 2.676 müşteki/mağdurun yer aldığı- 30/12/2020 tarihli iddianamesiyle, başvurucunun devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma, bir suçu gizlemek veya başka bir suçun delillerini gizlemek ya da yakalanmamak amacıyla öldürme ve öldürmeye teşebbüs etme, kasten yaralama, kamu malına zarar verme, hırsızlık, birden fazla kişi ile birlikte gece vaktinde suç örgütüne yarar sağlamak amacıyla yağma, devletin egemenlik alametlerini aşağılama, çalışma hürriyetini ihlal etme ve kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarını işlediğinden bahisle cezalandırılması talebiyle aynı yer ağır ceza mahkemesinde kamu davası açılmıştır.

26. İlk olarak PKK/KCK'ya ilişkin genel açıklamaların yapıldığı iddianamede 6-7 Ekim olaylarına giden süreç ve belirtilen tarihlerde gerçekleşen olaylar kronolojik olarak anlatılmış, örgüt liderlerinin bu süreçteki talimat ve çağrılarına değinilmiş, son olarak şüphelilerin eylemlerine yer verilmiştir. Buna göre iddianamede, başvurucuya yöneltilen suçlamalara ilişkin dayanılan temel olgular şöyle özetlenebilir:

1. Örgütte iltisakı bulunduğu belirtilen bir yayın organında örgütün kurucusu Abdullah Öcalan ve diğer yöneticilerin 6-7 Ekim olaylarına giden süreçteki talimat ve çağrılarına ilişkin olarak 18/9/2014-1/10/2014 tarihleri arasında çıkan haber metinleri şöyledir:

- [18/9/2014 tarihli haber metni]

"KARAYILAN KOBANE İÇİN 'PROFESYONEL KATILIMA' ÇAĞIRDI"

"...ikinci bir Şengal faciasıyla [3/8/2014 tarihinde Irak'ın Ninova vilayeti sınırları içinde bulunan ve Şengal olarak da bilinen yerleşim yeri Sincar'a DAES terör örgütü saldırarak çok sayıda kişiyi öldürmüş veya kaçırmıştır. Örgüt yöneticilerinden Murat Karayılan bu olaylara atıf yapmaktadır.] karşılamak istenilmiyorsa derhal harekete geçilmelidir. Kim, neyi, ne kadar yapabiliyorsa yapmalıdır" dedi ... Değerli Kobani halkı ve gençliği şunu bilmeli: İŞİD'e karşı başarılı olabilmeleri için YPG'ye katılmaları ve eğitim temeline profesyonel asker olmaları halinde başarılı olabilirler. Kuzey gençliğine çağrımdır; gidin bizzat savaşa savaşçı olarak katılın(...) Kobane'deki direnişin başarısı için daha nitelikli katılıma ihtiyac vardır ..."

- [18/9/2014 tarihli haber metni]

"KOMALEN CİWAN GENÇLİĞİ ROJÁVÁ SAVUNMASINA ÇAĞIRDI"

"...Kuzey Kürdistan gençliğinin Kuzey devriminin kazanımlarını korumak kadar Rojava devriminin savunmasına da aktif katılımı gerektiğini kaydeden Komalen Cıwan, '(...) Önderliğimizin başlatmış olduğu seferberliğin Kürdistan'ı kahçı bir savunmaya kavuşturuncaya kadar devam ettiğini unutmamak gerekir. Bu nedenle Kürdistan'ın savunmasından her Kürt genci kendini sorumlu görmelidir" dedi. Komalen Cıwan gençlere, 'dönem öz savunmayı geliştirmek, bir bütün Kürdistan'da dilini, kültürünü, toprağını, halkını ve devrim değerlerini savunma dönemidir. Bu nedenle Kürdistan gençliği her zamankinden daha fazla fedai ruhla Kürdistan savunmasına yürümelidir. Bu onurlu direnişte ön cephedeki yerini almalıdır' çağrısında bulundu ..."

- [20/9/2014 tarihli haber metni]

"KCK; SINIRLAR KALKMALI, URFA İLE KOBANE BİRLEŞMELİ"

"Kobane halkının sadece Rojava için değil, tüm Kürdistan'ın özgürlüğü için ve Ortadoğu halkları için direndiğini de ifade eden KCK Yürütme Konseyi Eşbaşkanlığı açıklamasında şunlara yer verdi: 'Bu kahramanca direnişe destek vermek sadece Kürtlerin değil, tüm Ortadoğu halklarının onur borcudur. Sadece destek vermek de yetmez, bu direnişe katılmak esas alınmalıdır. Kobane devrimi Urfa'ya taşınmalı, Rojava Devrimiyle Kuzey Kürdistan Devrimi ortaklaşarılıp birleştirilerek İŞİD faşizmi döktüğü kanda boğulmalıdır. Urfa, Kobane ile bir bütün haline gelip İŞİD faşizmini yenilgiye uğratmalıdır. İŞİD faşizmi başta Urfa halkı olmak üzere tüm Kuzey Kürdistan halkını karşısında direnirken görmelidir' ..."

- [22/9/2014 tarihli haber metni]

"ÖCALAN SEFERBERLİK ÇAĞRISINI YİNELEDİ"

"Diğer yandan İŞİD saldırıları konusunda da tüm halkımız özellikle devam eden yüksek yoğunluklu savaşa karşı yaşamını şekillendirmesi gerekiyor. Şu an Kürdistan'da devam eden yüksek yoğunluklu savaş var. Sadece Rojava halkı değil Kuzey ve tüm parçalarındaki Kürt halkı buna göre yaşamını şekillendirmesi gerekiyor. Bütün Kürt halkını topyekun bu yüksek yoğunluklu savaşa karşı direnişe geçmeye çağırıyorum ..."

- [27/9/2014 tarihli haber metni]

"YDG-H: HER YERİ KOBANE'YE DÖNÜŞTÜRELİM"

"YDG-H ile YDGK, Kobane'de 13. gününe giren DAİŞ çetelerinin saldırılarına dikkat çekerek gençleri direnişe çağırarak ortak bildiri yayınladı. Bildiride, 'Tüm Kürdistan ve Türkiye gençliği savaşa katılmalı ve serhildanlara öncülük etmelidir (...) Kaybedeceğimiz tek bir anın dahi olmadığını biliyoruz. Kuzey Kürdistan Kobane olacak. Bütün gençliği bu andan itibaren SERHILDAN yaratmaya ve devrim cephesinde gerillalaşmaya çağırıyoruz. Gün tarth yazma, sömürgeciliği Kürdistan'dan def etme günüdür'..."

- [1/10/2014 tarihli haber metni]

"HALK İNİSİYATİFİ: PERŞEMBE GÜNÜ AMED'DE YAŞAM DURACAK!"

"Amed'de 2 Ekim 2014 Perşembe günü yaşam durmalı. Hiçbir yurtsever esnafımız kepenk, kontak açmamalı, hiçbir aile çocuğunu okula göndermemelidir. Direneceksek bugün direneceğiz, Amed halkı gençliğin ve kadınların öncülüğünde alanlara inmelidir. Halkımızı her sokakta her meydanda ateşler yakarak, barikatlar kurarak omuz omuza direnmeye çağırıyoruz."

ii. Şüphelilerin PKK/KCK'nın üst yönetimi tarafından yapılan plan dâhilinde 6-7 Ekim olaylarına giden süreçte ve olaylar sırasında açıklanalar yaptığına ve bu olayların ayıklama amacı taşıdığına ilişkin tanık beyanları bulunmaktadır.

- 4/12/2019 tarihinde ifadesi alınan gizli tanık Mahir, olayların başlangıcından önce HDP tarafından yapılan çağrının kararlaştırıldığı HDP MYK toplantısına terör örgütü üyelerinin katıldığını belirtmiştir. Gizli tanık Mahir'in iddianamede yer alan beyanının ilgili kısmı şöyledir:

"...2014 yılı Ekim ayı öncesinde Kobani'de İŞİD ve YPG arasındaki çatışmalar şiddetlenmişti. Kobani'nin İŞİD'in eline geçmesi, PKK'nın YPG üzerinden Rojava'daki tüm kazanımlarını kaybetmesi anlamına geliyordu ... Bunun bilincinde olan Kandil yönetimi Rojava'yı savunmak ve destek vermek amacıyla Türkiye'de yaşayan başta Kürt kitlelerini ve Türkiye'de yer alan sol-sosyalist çevreleri Rojava'daki İŞİD ile YPG/YPJ arasında yaşanan mücadeleye destek vermeleri için harekete geçirmek istiyordu. Bu kapsamda Türkiye'deki tüm örgütsel yapılarına sık sık talimatlar gönderdi. Bu talimatların birinci dereceden muhatabı Türkiye KCK genel sözcülüğü, kadın ve gençlik sözcülüğüdür. 6-7-8 Ekim 2014 Kobani serhildanları sürecinde Türkiye KCK sözcülüğünde bulunan ve şuan isimlerini hatırlayabildiklerim; M.Ö. (KANDİL ALANINDA BULUNMAKTADIR) Y.F. (KANDİL ALANINDA BULUNMAKTADIR) E.G., (KANDİL ALANINDA BULUNMAKTADIR) C.E., (KANDİL ALANINDA BULUNMAKTADIR) R.K., (KANDİL ALANINDA BULUNMAKTADIR) F.A., (AVRUPA'DA BULUNMAKTADIR)

Eylül 2014 sonlarına doğru örgütün talimatları doğrultusunda KCK Türkiye sözcülüğü HDP Eş Genel Başkanı S.D. ile görüşerek halkın Kobani'ye güçlü şekilde sahip çıkması yönünde çağrı yapmasını istedi.

...
KCK Türkiye örgütü sokak eylemlerini (serhildan) zayıf yetersiz gördüğünden daha büyük çıkış-hamle yapma ihtiyacı duyuyordu. Mevcut sokak eylemlerini bir üst seviyeye taşımak amacıyla KCK Türkiye sözcülüğü o dönem yapılan HDP MYK toplantısına katıldı.

Bu toplantıda MYK'ya karar alındı. 6 Ekim 2014'de daha MYK toplantısı devam ederken acil yazılı bir çağrıda bulundu. Bu çağrı "HALKLARIMIZI SOKAGA ÇIKMAYA VE ÇIKMIŞ OLANLARA DESTEK VERMEYE ÇAĞIRIYORUZ" şeklinde idi. Bu çağrıların akabinde HDP, DBP, HDK, DTK, KADIN, GENÇLİK, SERHİLDAN KOMİTESİ gibi yapılanmalar tarafından da serhildan (başkaldırı) çağrıları yapıldı.

Bu kadrolar ayrıca bir talimata gerek duymaksızın kitlesel eyleme molotoflu, taşlı, havai fişekli ve el yapımı patlayıcı katilur, aktif olarak yer alır. Bu çağrılar sorucunda kimse normal bir basın açıklaması, yürüyüş, miting gibi eylemde bulunulmayacağını bilir. PKK'ya yeni katılmış bir aylık kadro adayı dahi örgütsel çağrılarını ne anlama geldiğini bilir. PARTİ (PKK) kültürünü alan sempatizan, taraftar, çalışan, kadrolar, siyasi alanda faaliyet yürüten parti meclisi üyeleri örgüt adına yapılan çağrılarını tam olarak ne anlama geldiğini bilir ve ona göre hareket ederek uygulanmasını sağlar.

KCK Türkiye sözcülüğü Kobani olayları dönemindeki tüm faaliyetlerini o dönem Diyarbakır ve Şanlıurfa ili Suruç ilçesinden yürütmekte idi.

...

Kobani Olaylarında son derece tahrik edilmiş öfkeli kalabalıkların şiddete yönelmesine öncülük eden esas güç gençlik yapılanmasıdır. Bu gençlik yapılanmasını 2014'te ilan edilmesi planlanan öz yönetim-özerklik hamlesi kapsamında hazırlayan eğiten PKK-YK üyesi ABBAS KOD DURAN KALKAN'dır..."

- 7/1/2020 tarihinde ifadesi alınan tanık K.G. 6-7 Ekim olaylarının başta Duran Kalkan adlı örgüt yöneticisi olmak üzere örgütün üst yönetimince planlandığını ve HDP MYK'nın ve HDP'li yetkililerin çağrı/açıklamalarının ardından serhildan (Kürt siyasi isyanlarını tanımlayan bir terim) olarak kabul edilmesi gereken yoğun şiddet eylemlerinin başladığını ifade etmiştir. Tanık K.G'nin iddianamede yer alan beyanının ilgili kısmı şöyledir:

"...Serhildan olarak adlandırılan sokak çatışmaları, örgüt tarafından dünyadaki diğer örneklerin (Filistin ya da İrlanda gibi ülkelerde olan) Türkiye'de kendi kitlesi içinde gerçekleştirilmesini hedeflemekteydi.

KCK yapılanmasında gerçekleştirilen her Serhildan Kandil yönetimi tarafından örgütün yönlendirilmesi ve talimatlarıyla gerçekleştirilen eylemler olmaktadır. Bu eylem içerisinde çatışmalar; Molotof, Taş, Havai Fişek, El Yapımı Patlayıcıların kullanılmasıyla, gençlik ve kadın çalışma alanlarındaki örgüt mensuplarının öncülüğünde geliştirilir. Serhildan eylemlerinin temel amacı, örgüt tabanını harekete geçirmek, kitlesel bir destek arayışını geliştirmek ve tüm kamuoyuna demokratik hür hakkın engellendiği bunun karşısında da bir direniş olduğu izlenimini vermektir.

Serhildan eylemleri Kandil yönetiminin çağrısıyla geliştiği gibi özellikle KCK yapılanmasında siyasi faaliyet gösteren partilerin yetkilileri tarafından gerçekleştirilen çağrılarla da gerçekleştirilmektedir. Çoğu zaman bu iki mekanizma birbirleriyle ortak hareket ederler, hedef kitlenin ve amacın ortak olmasından dolayı bu ikili hareket vazgeçilmez olmaktadır örgüt için. Serhildan eylemleri için örgüt aynı zamanda çoklu bir konsept de esas alır. Bu çoklu konseptin içine; Siyasi Parti, Gençlik ve Silahlı Örgüt mensuplarının katılımı gerçekleşir. Bu üç alan bir nevi de sokak eylemlerinin çatışmalarının oluşumu için koordinasyon şeklinde hareket ederler. Her ne kadar halk intisyanı ya da siyasi parti temsilcileri olarak açıklamalar yapılsa da Serhildan süreçlerinin başlangıcı Kandil yönetiminin talimatı ve Serhildan komitelerinin koordinasyonluğunda gerçekleşen örgütsel

bir faaliyet olmaktadır. Burada temel mantık ifade ettiğim gibi örgüt tabanını oluşturan kitlenin, örgüt militanınıymış gibi çatışma ve eylem içine çekilmesi olmaktadır.

...

Bu anlamda; 6-8 Ekim olaylarının altı yapısı Örgüt üst yönetimi tarafından hazırlandı. 2011 yılı Temmuz ayında Suriye ülkesinde yaşanan gelişmeler PKK YPG unsurlarının o bölgede etkin bir güç pozisyonuna geçmeleri hem bölge gelişmelerinde, hem de Türkiye genelinde önemli bir kırılmayı da beraberinde getirdi. Suriye'de YPG unsurlarının belli bölgelerde yönetim mekanizmalarını ele geçirmeleri sonrasında Rojova devrimi denilen sürecin bir benzerinin de örgütün üst yönetiminin talimatları doğrultusunda Türkiye'de Doğu ve Güneydoğu'daki bölge illerinde de gerçekleştirilebileceği düşüncesi hakim oldu.

...

Kandil üst yönetimi özellikle Irak sınırından Afrin kentine kadar var olan koridorun savunulması ve parçalanmaması için yoğun faaliyet gösterdi. Bunun nedeni Afrin'den Kobani'ye kadar özerklik öncesi var olan kantonların korunması ve bu bölge arasında oluşturulan bağlantının kopmasını engellemekti. Benim tanık olduğum Kandil alanından 10 taburluk (yaklaşık 300 örgüt mensubu) Kobani'deki savaşa gönderildi.

Buradaki çatışmaları Kandil'den takip edebildiğimiz kadarıyla örgüt üst düzey yöneticileri tarafından kitlesel destekten mahrum kalmamak adına alt kadrolara, siyasi ve legal yapılara yönelik yoğun bir perspektif ve talimat trafiği yaşanmaktaydı. Gerek Türkiye'de gerekse Avrupa ülkelerinde, Suriye ülkesinde yaşanan çatışma ve savaşa yoğun bir destek verilmesi için örgüte bağlı tüm kurum ve kuruluşları harekete geçirmiş ve örgüt üst yönetimi tarafından özellikle Türkiye sınırları içerisinde gündem oluşturmak ve eylem yapmak amacıyla sürekli olarak örgüt güdümünde faaliyet gösteren basın yayın organları aracılığıyla talimatlar verdi.

Özellikle bu dönemde ... HDP'li S.D., P.B. ve S.S.Ö. Kandil'e sürekli gidip gelmekteydiler. Örgüt üst yönetimi tarafından böylece bir konjonktür içerisinde Kobani'de yaşanan ve örgütün var olma gerekçesi olarak görüldüğü savaşa verilecek kitlesel desteğin daha çok siyasi ve legal oluşumlarla birlikte yerel örgüt kadroları tarafından organize edilerek eylemselliğin harekete geçirilmesi misyonu yüklenmişti.

...

Başta Kobani olmak üzere yaşanan gelişmelerden dolayı Kandil üst yönetimi siyasi alan çalışmalarının ve siyasi alandaki etkin aktörlerin kamuoyunda yıpratılmamalarına özen gösteriyorlardı. Kobani'deki çatışmaların bir benzerini Kandil üst yönetimi, İmralı heyeti ile birlikte gerçek anlamda Suriye-Türkiye arasındaki tüm sınırları ortadan kaldırarak Ortadoğu'da yaşanan çatışma süreçlerinin Türkiye'de de yaygın bir şekilde hayata geçirilmesini istemekteydi.

Buna mukabil olarak Suriç'tan Kobani'ye heyetlerin gönderilmesi, bu heyetlerin orada gerçekleştirildiği temaslar ve sonrasında açıklamalarında Kobani'de yaşanan çatışmaları gerçekce göstererek HDP tabanının ve kitlelerinin buhunduıkları her yerde alanlara çıkarak yoğun bir SERHİLDAN (Başkaldırı) yapılması yönünde örgüt üst yönetiminin çağrıları ve talimatları oldu. Genel anlamıyla 6-8 Ekim olayları olarak bilinen süreci ortaya çıkaran temel faktör Kobani'deki savaş ve çatışmalar gösterilse de özü itibari ile Türkiye genelinde Rojova devrimi kazanımlarının yani örgütün Suriye topraklarında oluşturmuş olduğu özerkliğin Türkiye'de de olabileceği öngörülmesiyle 6-8 Ekim olaylarının ... özerklik adına ön hazırlığına başlamıştı.

...

Her ne kadar örgüt tabanının ve kitlenin Türkiye'de gerçekleştirilecek olan ÖZERKLİK ilanı amacıyla Kobani eylemlerine katılmaları sağlanmış ise de örgütün hedeflediği kitlesel eylemsellikler gerçekleştirilemedi. Halkı sokağa dökmek ve eylemlere destek vermek adına özellikle ANF haber kanalı üzerinden örgüt üst yönetimi tarafından defaten SERHİLDAN çağrıları yapsalar da halkın tam anlamıyla sokaklarda eylemlere katılım yapmadığı gözlemlenmiştir.

...

S.D., siyasi yapıların MYK ve PM üyeleri ve STK'ların yapmış olduğu açıklamalar sonrasında SERHİLDAN olayları şiddet sokak eylemleri şeklinde yoğun bir biçimde yaşanmıştır. HDP, DBP MYK ve PM'si, DTK ve S.D. bu şekilde açıklama yapmamış olsaydı 6-8 Ekim olaylarındaki SERHİLDAN eylemlerinin şiddeti bu denli olmaz ve ölümler yaşanmayabilirdi.

Bunun ile birlikte bu çağrılar üzerine örgütün karsal alan kadro katılımlar da örgüt tarihindeki en üst seviyelere ulaşmıştır. Bunu bizzat bu dönemde ABBAS KOD Duran KALKAN tarafından 'TARİHİMİZDEKİ REKOR SEVİYEDE YENİ ŞERVAN (SAVAŞÇI) KATILIMINI BU SÜREÇTE GERÇEKLEŞTİRDİK'

HDP MYK'sı ve Eş başkanları SERHİLDAN çağrıları yaptıklarında her ne kadar demokratik bir tepki gibi bu çağrıları göstermiş olsalar da bu kitlesel eylemsellikte daha önceden de belirttiğim gibi Kandil üst yönetimi tarafından SERHİLDAN KOMİTESİ hazırlıkları ile gerçekleştirilecek çatışma oramına yönelik çağrılar olmaktadır. Bu şekilde yapılan çağrılar sonucunda örgütün Gençlik yapılanması, kadın yapılanması ve Öz savunma birimlerinin planlanan gerçekleştirilecek olaylara bizzat katılacaklarını her örgüt mensubu gibi HDP MYK ve PM üyeleri ve Eş başkanları da bilir ve bu şekilde gerçekleştirilen olayların yakma, yıkmaya, öldürme, yaralama, kamu malına zarar verme gibi şiddet olaylarının başlayacağını başından beri her örgüt mensubu ve HDP, MYK, PM ve Eş başkanları bilirler. Olaylarda ayrıca silah, bıçak, molotof, el yapımı patlayıcılar kullanıldığını da bilirler."

- Tanık İ.B. ise 3/11/2020 tarihli beyanında o dönem HDP milletvekili olduğunu ve 6-7 Ekim olaylarının PKK/KCK tarafından planlandığını ifade etmiştir. Tanık İ.B.'nin iddianamede yer alan beyanının ilgili kısmı şöyledir:

"...İfademin önceki bölümünde de belirttiğim gibi 24. dönem milletvekili olmama birlikte söz konusu heyetler içerisinde HDP ve MYK'nın çağrısı üzerine katıldım.

...

Kobani olayları olarak bilinen ve ölüm olaylarının yaşandığı eylemlerin demokratik bir hak olmadığını tam aksine şiddet eylemleri olduğunu söyleyebilirim. Ben şiddetin her türüne karşı duran bir kişiliğe sahibim. Yapılan Kobani olayları esnasında gerçekleştirilen eylemlerin ve ölümlerin PKK örgütü tarafından organize edildiği ve Türkiye topraklarında özerklik ilan edilmesi adına gerçekleştirildiğini söyleyebilirim. Yapılan açıklamalar talimatlar ve çağrılar da bunu göstermektedir..."

iii. İddianamede; DAES ve PYD/YPG arasındaki çatışmaların yoğunlaşması üzerine PKK tarafından halkın sokağa çıkması yönünde çağrılar yapılırken HDP'nin sosyal medya hesabından da 6/10/2014 tarihinde eş zamanlı olarak benzer çağrıda

bulunulduğu (bkz. § 9), bu çağrının HDP MYK adına yapıldığı ve başvurusunun da çağrının kararlaştırıldığı toplantıya katıldığı ifade edilmiştir.

iv. 6-7 Ekim olaylarına katılan ve haklarında soruşturma/kovuşturma yürütülen kişilerin ifadelerine yer verilmiştir. Bu ifadelerde genel olarak HDP yetkililerinin açıklamaları ve Parti yetkililerinden gelen telefon ve yazılı mesajlar üzerine olaylara dâhil olduğu vurgulanmıştır. İfadesi alınan kişilerden bazıları ise olaylara PKK/KCK terör örgütünden baskıları nedeniyle katıldıklarını belirtmiştir.

- 6-7 Ekim olayları sırasında gerçekleştirdiği eylemler nedeniyle terör örgütü üyesi olmamakla beraber terör örgütü adına suç işleme, örgüt faaliyeti çerçevesinde kamu malına zarar verme ve terör örgütü propagandası yapma suçlarından hakkında kesinleşmiş mahkûmiyet hükmü bulunduğu belirtilen H.Y. "...8/10/2014 günü Muş il merkezinde HDP tarafından düzenlenen yürüyüş ve basın açıklamasına katıldım. Bunu HDP'nin resmi ... isimli sosyal paylaşım sitesinden öğrendim ve katılmaya karar verdim." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- M.S. "HDP'nin almış olduğu ve yapmış olduğu eylem çağrısı üzerine parti yöneticisi olarak katıldım." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- N.T. "HDP Kepez ilçe teşkilatı üyesiyim. Kobane eylemleri olarak bilinen protesto etkinliğine partimizin almış olduğu karar doğrultusunda katıldım." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- N.B. "HDP Antalya il eş başkanıyım. Kobane eylemleri olarak bilinen protesto etkinliğine partimizin almış olduğu karar doğrultusunda katıldım." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- Ş.K. "...HDP Antalya il başkanıyım. Kamuoyunda Kobane eylemleri olarak bilinen protesto etkinliğine partimizin almış olduğu karar doğrultusunda katıldım." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- S.A. "...ben zaman zaman HDP partisine gidiyordum, orada IŞİD örgütünün Kobane'ye yaptığı saldırıları protesto için eylem yapılacağı söylenmişti, ben de bu eyleme katıldım." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- B.A. "...ben HDP il yönetim kurulu üyesiyim. Parti genel merkezimiz ve eş başkanımız tarafından Suriye'nin Kobane bölgesine IŞİD terör örgütü tarafından yapılan saldırıların protesto edilmesi için çağrıda bulunuldu ve biz genel merkezinin çağrısına uyarak protesto eylemine katıldım." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- A.K. "...HDP eş başkanın çağrısı üzerine değişik parti ve sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile Suriye'de bulunan ve kamuoyunda Kobani eylemleri olarak bilinen eyleme toplumsal dayanışlığım neden ile katıldım." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- M.B. "...Ben HDP Muratpaşa ilçe teşkilatının üyesiyim. Kobane eylemleri olarak bilinen protesto etkinliğine partimizin almış olduğu karar doğrultusunda katıldım..." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- N.K. "...HDP Antalya il örgütünün üyesiyim, yöneticiliğim yoktur. Kamuoyunda Kobani eylemleri olarak bilinen protesto eylemine Antalya'da katıldım. Partimiz eylem yapılacağını telefon mesajı ile bize bildirdi." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- A.B. "...HDP genel merkezi ve eş başkanı tarafından Suriye'nin Kobani bölgesine İŞİD terör örgütü tarafından yapılan saldırıların protesto edilmesi için bir çağrıda bulunuldu..." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- E.A. "...yaya olarak eve giderken aniden arkamda her iki kolumu iki kişinin tuttuğunu hissettim, ardından belimin sol tarafında bir metal hissettim silah olduğunu anladım... 'Sen niye mahalle komisyonuna katılmıyorsun, mitinglere katılmıyorsun, bunun devamı halinde seni getirdiğimiz gibi aileni de getirip burada öldürebiliriz' dedi..." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- E.P. "...köyümde İken Brüks isimli terör örgütü mensubu gelerek köyden evden bir kişi Malazgirt'e giderek eylem yapacak şeklinde konuşmalar yapıyordu.... Adı geçenin daha sonra ikametim olan eve geldiğinde gördüm. Burda benim evde oturduğumu görünce bana neden gitmediğim eğer gitmezsem diğer kız kardeşimi de kaçıracağını söyledi ve ben de korktuğum için Malazgirt merkeze geldim..." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- N.Y. "...7/10/2014 günü köye Brüks olarak bilinen leşker kıyafeti ile gelen eli silahlı bir PKK/KCK terör örgütü üyesinin köyde bulunan herkesi tehdit ettiğini, 8/10/2014 günü Malazgirt merkezde yapılacak etkinliğe katılmaları yönünde tehditler savurduğunu ve gitmeyenlere ceza yazacağını duydum..." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- Z.Ö. "...Etkinliklerden bir gün önce yani 06/10/2014 günü akşam saatlerinde Murat mahallesindeki ikametimizde oturduğumuz esnada kapınıza biz örgüt mensubuyuz diyen iki şahıs geldi. 'Yarın Malazgirt'te eylem var siz de katılacaksınız. Katılmazsanız size ailenize, iş yerlerintze zarar veririm' dediler..." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- Y.E. "...07/10/2014 günü akşam saatlerinde köy camisinden PKK/KCK terör örgütü mensupları anons ederek bize 'köyde gözlükmeğin Malazgirt Merkezi'ne gidin, etkinliğe katılan toplum ne yapıyorsa o şekilde davranın' dediler..." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- R.D. "...7/10/2014 günü köye PKK/KCK Terör örgütü olduğumu söyleyen Brüks olarak anılan bir şahsın geldiğini ve herkesin Malazgirt'e gidip yapılacak eyleme katılmasını istediğini ve gitmeyenlere kötü şeyler yapacağımı yine köylülerden duyduğum için Malazgirt'e gitmek zorunda kaldım..." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- A.K. "...ben 7/10/2014 tarihinde ilçede meydana gelen etkinlik hakkında bilgi sahibi değildim. 8/10/2014 günü yapılan etkinliğe ise zorla getirildim. 7/10/2014 tarihinde ikamet ettiğim Aşağıkucuk isimli köye PKK/KCK terör örgütü mensupları geldi. Köylüyü köy meydanında topladı. Benim ikametim de köy meydanına yakındı. Zaten bizim köy 14 haneden ibarettir. PKK/KCK terör örgütü mensubunun köy

meydanındaki sesleri ikametime geliyordu. Örgüt mensubu köylüye hitaben 'Yarın Malazgirt'te yürüyüş var herkes katılmak zorundadır. Katılmayan olursa biz katılmayanların kim olduğu yönünde bilgi sahibi oluruz ve bunlara katılmadıklarından dolayı ağır para cezası keseceğiz, cezaya itiraz edenler ölüm cezasıyla cezalandırılacak' dedi..." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- C.D. "...Aynı günün akşamında ikametimde istirahat ettiğim esnada örgüt elemanı Brüks diye tanınan şahıs kapıma geldi. 'Yarın Malazgirt'te eylem hepimiz bu eyleme katılacaksınız. Katılmassanız çocuklarımızın hepsini dağa götüreceğim' dedi. Ben korktuğundan dolayı 8/10/2014 günü sabah saatlerinde köyden çocuklarımız olan Rıdvan ve Gürkan ile birlikte Malazgirt'e geldim..." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- G.D. "...7/10/2014 tarihinde ikamet ettiğim Laleadağ isimli köyde PKK/KCK terör örgütü mensupları evimize baskın yaparak bize Malazgirt merkezde yapılacak etkinliğe gitmemizi söylediler. Gitmezsek para cezası keseceklerini söylediler..." şeklinde beyanda bulunmuştur.

v. İddianamenin değerlendirme kısmında ise 6-7 Ekim olaylarının örgütün üst yönetimince planlanan ve serhildan olarak adlandırılan ayaklanma eylemi niteliğinde olduğu belirtilerek örgütün bu plana dayanarak Suriye'deki kazanımlarının benzerini Türkiye'de de elde etmeyi amaçladığı ifade edilmiştir. İddianameye göre başvuru ve diğer şüphelilerin örgütten aldıkları talimatlarla olayların başlamasında rol üstlenmeleri nedeniyle olaylar sırasında işlenen suçlar ile devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçundan cezalandırılmaları gerekmektedir. İddianamede yer alan değerlendirmenin ilgili kısmı şöyledir.

"... 06 EKİM 2014 tarihinde başlayarak ülke geneline sirayet eden ve KOBANİ olayları olarak bilinen olayların yaşanması ve terör örgütüne müzahir kitlelerin meydanlara sokaklara çıkarak terör nitelikli eylemlerin (SERHILDAN/BAŞKALDRI) yapılması için PKK/KCK silahlı terör örgütü, örgütün ele başı Abdullah ÖCALAN, sözde örgüt yöneticileri, örgütün gençlik yapılanması ve kadın yapılanması tarafından sistematik olarak 17/09/2014 tarihinden itibaren çağrılarını ve talimatlarını verildiği, terör örgütüne müzahir kitlelerin terör eylemlerine katılımı istenen seviyede olmaması üzerine PKK/KCK silahlı terör örgütü tarafından verilen talimatlar sonrasında PKK/KCK silahlı terör örgütü güdümünde sözde siyaset yapan kurum, kuruluş partisi (HDP, HDK, DTK, DBP) ve sözde siyasetçilerin devreye sokulduğu, soruşturma kapsamında bulunan şüphellilerin özellikle 06/10/2014 ve 07/10/2014 tarihlerinde şahsi olarak ve bağlı bulundukları kuruluşlar aracılığı ile yaptıkları çağrı ve talimatlar sonucunda PKK/KCK silahlı terör örgütüne müzahir kitlelerin meydanlara, caddelere ve sokaklara çıkarak şiddet içerikli terör eylemlerinin en üst seviyeye çıkartıldığı, meydana gelen olaylar neticesinde öldürme, öldürmeye teşebbüs, yağma, kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma, yaralama, çocuk dışırtma, hırsızlık, işyeri ve konut dokunulmazlığını ihlal, mala zarar verme, 5816 Sayılı Yasaya muhalefet; bayrak yakma şeklinde yoğun şekilde terör olaylarının yaşandığı, olayların meydana gelmesinden HDP MYK'sı (Halkların Demokratik Partisi Merkez Yürütme Kurulu) tarafından sokağa çıkma, sokağa çıkanlara destek verme ve direnişte bulunma çağrılarının yapılmasının etkili olduğu,

MYK toplantısına terör örgütünün KCK Türkiye sözcülerinin de katıldığı, terör örgütünün talimatları doğrultusunda hareket edildiği,

...

dolayısıyla örgüt elebaşı ve sözde Kandil yönetimi ile KCK Yürütme Konseyinin talimat bütünlüğü kapsamında tüm şüphelilerin baştan beri aynı kast ve irade ile fikir ve eylem birliği içerisinde Devletin birliğini ve ülkenin bütünlüğünü hedef alarak terör amaçlı öldürücü, yakıcı, yakıcı vb. nitelikteki şiddet içerikli yoğun sokak eylemlerinin tüm ülke genelinde gerçekleştirilmesi için KCK, KİK, Gençlik Yapılanması, HDP, DTK, HDK, DBP adına örgüt güdümünde basın açıklamaları ve sosyal medya hesaplarından yapmış oldukları aynı içerikte SERHİLDAN/BAŞKALDIRI talimat, çağrı/açıklamaları ile şahsi sosyal medya hesaplarından yaptıkları/yaptırdıkları tüm açıklamalar, çağrı ve talimatlara ilişkin tespitlerin yapıldığı ve buna ilişkin tüm tutanakların yukarıda ayrıntıları ile mevcut olduğu ve iddianameye derç edildiği,

6-8 EKİM 2014 Kobani Olayları olarak bilinen ve ülke geneline sirayet eden olayların amacının her ne kadar terör örgütü ve örgüte müzakir yapılmamalar tarafından demokratik bir hak arayışı olarak lanse edilse de, gerçek amacının PKK/KCK silahlı terör örgütünün kuruluşundan itibaren sözde BAĞIMSIZ BİRLEŞİK KÜRDİSTAN devleti kurmak adına basamak oluşturan ÖZERKLİK ve ÖZ YÖNETİM ilanı için yapılan SERHİLDAN/BAŞKALDIRI eylemleri olduğu,

...

ülke genelinde meydana gelen tüm olaylarda toplamda ise; Adam Öldürme (37), Adam Öldürmeye teşebbüs (31), Yağma (24), Alıkoyma (38), Alıkoymaya Teşebbüs (2), Mala Zarar Verme (1750), Yakarak Mala Zarar Verme (397), Kamu Malına Zarar Verme (1060), Yakarak Kamu Malına Zarar Verme (503), İşyeri Dokunulmazlığını İhlal (53), Geceleyin İşyeri Dokunulmazlığını İhlal (294), Geceleyin Açıkta Hırsızlık (26), Açıkta Hırsızlık (20), Hırsızlık (114), Geceleyin Hırsızlık (272), Basit Yaralama (5), Silahla Basit Yaralama (43), Kamu Görevlisini Silahla Basit Yaralama (264), Kamu Görevlisini Kasten Basit Yaralama (7), Kemik Kırığı Oluşacak Şekilde Kasten Silahla Yaralama, Kamu Görevlisini Kemik Kırığı Oluşacak Şekilde Kasten Silahla Yaralama (1), Silahla Kasten Yaralama (78), Kamu Görevlisini Silahla Yaralama (51), İş ve Çalışma Hürriyetinin İhlali (3), İbadethanelere Zarar verme (4), Düşük Yapmaya Neden Olma (1), Bayrak Yakma (24), 5816 Sayılı Yasaya Muhalefet (25), Suç İşlemeye Tahrik, Devletin Birliğini Ülkenin Bütünlüğünü Bozma suçlarının işlendiği

...

Bu kapsamda, şüphellere atılı suçların gerek işleniş şekilleri ve kullanılan araçlar itibarıyla, gerekse gerçekleşen neticeler itibarıyla vahim nitelik taşıdıkları, dolayısıyla tüm şüphelilerin suçlara konu eylemlerinin devletin birliğini ve ülkenin bütünlüğünü hedef alarak vahim sonuçlar doğuracak şekilde işlenmiş olmaları nedeniyle Türk Ceza Kanunun 302. maddesinde düzenlenen Devletin Birliğini ve Ülkenin Bütünlüğünü Bozmak suçunun her bir şüpheli açısından ayrı ayrı oluştuğu,

Yine şüphellilerin eylemlerinin yukarıda her bir müştekiye yönelik tespitleri yapılan tüm suçlardan, Türk Ceza Kanunun 214/3, 38/1. maddesi delaletiyle sorumlu olsalar da, şüphellilerin yukarıda tüm müştekilere yönelik tespiti yapılan suçların işlenmesi yönünde eylemleri itibarıyla önemli etkiye bulunmaları nedeniyle her bir şüphelinin TCK'nın 37/1.maddesi gereğince tüm suçlardan ayrı ayrı sorumlu oldukları..."

27. Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesi 7/1/2021 tarihinde iddianamenin kabulüne karar vermiş ve E.2021/6 sayılı dosya üzerinden kovuşturma aşaması başlamıştır.

28. Mahkeme aynı tarihte yaptığı tensip incelemesinde başvuru ve diğer 26 sanığın tutukluluğunun devamına karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...HDP (Halkların Demokratik Partisi) MYK (Merkez Yürütme Kurulu) üyeleri; A.K., B.Y., H.A., Y.Ö. Z.K. ve D.Ç. isimli sanıkların kaçak komününde oldukları, dosyada çok fazla sayıda mülteki ve tanığın bulunduğu, tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma ihtimalinin bulunması, dolayısıyla soruşturmalardan kaçmış olduklarının bilinmesi, bu kapsamda tutukluluk tedbiri dışındaki CMK'nın 109. maddesinde düzenlenen yurt dışına çıkış yasağı dahil sair adli kontrol tedbirlerinin soruşturmanın mahiyetine ve delil durumuna nazaran yetersiz kalacağı, Anayasanın 90. maddesi uyarınca iç hukuk bakımından bağlayıcı olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 5. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin tutukluluk tedbiri konusundaki yerleşik birçok karar ve gerekçesinde 'Kişilerin kaçma riskinin bulunması, kamu düzeninin sağlanması ve yeni bir suç işlenmesinin önlenmesi' amacının tutukluluk tedbirinin uygulanabileceği haller arasında sayılmış olması, somut dava dosyasında da yukarıda açıklandığı üzere bu kaygı ve kriterlerin mevcut olması nedeniyle tutukluluk tedbirinin gerekli olduğu anlaşılmakla sanıklar ... ve Emine Beyza Östün'ün üzerlerine atılı suçlardan ayrı ayrı TUTUKLULUK HALLERİNİN DEVAMINA... [karar verildi.]"

29. 14/6/2021 tarihli tutukluluk incelemesi neticesinde ise Mahkeme yurt dışına çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbiri uygulanmak suretiyle başvuru tahliyesine karar vermiştir.

30. Başvuru 22/6/2021 tarihinde yapılan duruşmada suçlamalara ilişkin savunmasını sözlü olarak vermiştir. Başvuru savunmasında özetle 6-7 Ekim olaylarında bir sorumluluğu olmadığını, 6/10/2014 tarihinde yapılan HDP MYK toplantısına katılmadığını, HDP MYK çağrısının şiddet teşvik amacı taşımadığını ve kendisinin de aralarında olduğu Parti yetkililerinin yürüttüğü bir süreç kapsamında çağrının yapıldığını belirtmiştir. Başvurucunun ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...Ben o toplantıda yoktum ama yoktum. Bu bir günlük bir karar değil onu açıklamaya çalıştım size savunmamda ya da aktarımında, değerlendirmede kendi dilimle. Biz o dönemi önlemeye çalışıyorduk. Ben aktif olarak akademideydim ve bunu bir eksiklik olarak görerek söylüyorum, buna parantez açayım. Hafta içinde yapılan toplantılara katılmıyordum. Buranın mazereti olarak söylemiyorum tekrar bunu söylerken bile hicap duyuyorum. Akşamları ve hafta sonları yapılan toplantılara gidiyordum. Ama şöyle bir şey var biz sadece ve sadece dayanışmaya çağırdık. O tweeti atan atılması için bir karar olmamasına rağmen atıldı o tweet basın komisyonumuz tarafından, oradaki siyasetçiler tarafından. Hiç problem değil biz bunu zaten her alanda yapmaya çalıştık. Sürekli dayanışma ile bu saldırının önüne geçmeye çalıştık."

31. Başvuru hakkındaki dava bireysel başvuru incelenildiği tarih itibarıyla Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesinde derdestir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

32. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Tutuklama nedenleri" kenar başlıklı 100. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin ve bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebilir. İşin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması halinde, tutuklama kararı verilemez.

(2) Aşağıdaki hallerde bir tutuklama nedeni var sayılabilir:

a) Şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olgular varsa,

b) Şüpheli veya sanığın davranışları;

1. Delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme,

2. Tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma, Hususlarında kuvvetli şüphe oluştuyorsa,

(3) Aşağıdaki suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde, tutuklama nedeni var sayılabilir:

a) 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

...

3. Kasten öldürme (madde 81, 82, 83),

4.(Ek: 6/12/2006 – 5560/17 md.) Silahla işlenmiş kasten yaralama (madde 86, fıkra 3, bent e) ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış kasten yaralama (madde 87),

...

8.(Ek: 6/12/2006 -- 5560/17 md.) Hırsızlık (madde 141, 142) ve yağma (madde 148, 149),

11. Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar (madde 302, 303, 304, 307, 308),

..."

33. 5271 sayılı Kanun'un "Tutuklama kararı" kenar başlıklı 101. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Soruşturma evresinde şüphelinin tutuklanmasına Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimî tarafından, kovuşturma evresinde sanığın tutuklanmasına Cumhuriyet savcısının istemi üzerine veya re'sen mahkemece karar verilir. Bu istemlerde mutlaka gerekçe gösterilir ve adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağını belirten hukuki ve fiili nedenlere yer verilir.

(2) Tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu husustaki bir tahliye isteminin reddine ilişkin kararlarda;

a) Kuvvetli suç şüphesini,

b) Tutuklama nedenlerinin varlığını,

c) Tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu,

gösteren deliller somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterilir. Kararın içeriği şüpheli veya sanığa sözlü olarak bildirilir, ayrıca bir örneği yazılmak suretiyle kendilerine verilir ve bu husus kararda belirtilir."

34. 5271 sayılı Kanun'un "Müdafin dosyayı inceleme yetkisi" kenar başlıklı 153. maddesinin (2) numaralı fıkrasının ilgili kısmı ile (3) ve (4) numaralı fıkraları şöyledir:

"(2) Müdafin dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hakim kararıyla kısıtlanabilir. Bu karar ancak aşağıda sayılan suçlara ilişkin yürütülen soruşturmalarda verilebilir:

a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

...

7. Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316),

...

(3) Yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, ikinci fıkra hükümü uygulanmaz."

(4) Müdafî, iddianamenin mahkeme tarafından kabul edildiği tarihten itibaren dosya içeriğini ve muhafaza altına alınmış delilleri inceleyebilir; bütün tutanak ve belgelerin örneklerini harçsız olarak alabilir."

35. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Azmettirme" kenar başlıklı 38. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Başkasını suç işlemeye azmettiren kişi, işlenen suçun cezası ile cezalandırılır."

36. 5237 sayılı Kanun'un "Kasten öldürme" kenar başlıklı 81. maddesi şöyledir:

"Bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır."

37. 5237 sayılı Kanun'un "Kişiyi hürriyetinden yoksun kalma" kenar başlıklı 109. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"1) Bir kimseyi hukuka aykırı olarak bir yere gitmek veya bir yerde kalmak hürriyetinden yoksun bırakan kişiye, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişi, fiili işlemek için veya işlediği sırada cebir, tehdit veya hile kullanırsa, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezasına hükümlenir..."

38. 5237 sayılı Kanun'un "Yağma" kenar başlıklı 148. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"1) Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştirceğinden ya da malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından bahisle tehdit ederek veya cebir kullanarak, bir malı teslim veya malın alınmasına karşı koymamaya mecbur kılan kişi, altı yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

39. 5237 sayılı Kanun'un "Nitelikli yağma" kenar başlıklı 149. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (g) ile (h) bendi şöyledir:

"(1) Yağma suçunun;

...

g) Suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla,

h) Gece vaktinde,

işlenmesi halinde, fail hakkında on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükümlenir."

40. 5237 sayılı Kanun'un "Suç işlemeye tahrik" kenar başlıklı 214. maddesi şöyledir:

"1) Suç işlemek için alenen tahrikte bulunan kişi, altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Halkın bir kısmını diğer bir kısma karşı silahlandırarak, birbirini öldürmeye tahrik eden kişi, onbeş yıldan yirmi dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Tahrik konusu suçların işlenmesi halinde, tahrik eden kişi, bu suçlara azmettiren sıfatıyla cezalandırılır."

41. 5237 sayılı Kanun'un "Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak" kenar başlıklı 302. maddesi şöyledir:

"(1) (Değişik: 29/6/2005 – 5377/36 md.) Devlet topraklarının tamamını veya bir kısmını yabancı bir devletin egemenliği altına koymaya veya Devletin bağımsızlığını zayıflatmaya veya birliğini bozmaya veya Devletin egemenliği altında bulunan topraklardan bir kısmını Devlet idaresinden ayırmaya yönelik bir fiil işleyen kimse, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçun işlenmesi sırasında başka suçların işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı ilgili hükümlere göre cezaya hükümlenir.

(3) Bu maddede tanımlanan suçların işlenmesi dolayısıyla tızel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükümlenir."

42. Yargıtay 16. Ceza Dairesi 3/2/2020 tarihli ve E.2019/5464 sayılı kararında Diyarbakır'da 6-7 Ekim olayları sırasında gerçekleştirilen şiddet eylemlerinde Y.B., A.D., H.G., R.G.'nin öldürülmesi ve birçok kişinin yaralanmasına ilişkin yaptığı değerlendirmede HDP MYK adına yapılan çağrının devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma, kasten öldürme ve sair suçlardan haklarında mahkûmiyet hükmü verilen sanıklar üzerinde isnat

edilen suçları işlemeleri açısından etkili olduğunu belirterek devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçunun maddi şartlarının gerçekleştiği sonucuna varmıştır. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...PKK/KCK örgütü güdümünde yayın yapan internet sitelerinde, 01 Ekim 2014 tarihinde yapılan haberde; 'Amed Halk İstisyaîî adına yapılan açıklamada; Perşembe günü Amed de yaşam duracak, DTK (Demokratik Toplum Kongresi) bileşenleri DBP'nin 2 ekim günü aldığı hayati durdurma çağrısının, yerinde olduğu ve güçlü bir katılım istendiği' bu yayın sonrasında 2 Ekim tarihinde Diyarbakır'da işyeri kepenk ve kontak kapatma yapılarak hayatın durdurulması eylemlerine başlandı, aynı stenin 6 Ekim tarih ve saat 17:45'deki haberinde, terörist başı Abdullah Öcalan ile görüşen Mehmet Öcalan'ın basın açıklamasına yer verilerek 'İŞİD olan her yerde direniş olacağını, Kürdlerin oyalandığını, örgüt liderinin avukatları ile görüşülmesi gerektiğini, Çözüm süreci için 15 ekime kadar süre verildiğini, bu sürecin yapay bir yapı olduğu, sürecin bitirileceği' belirtilmiştir.

19:25'de verilen haberde; Halkın Demokrasi Partisinin MYK açıklamasına yer verilerek; 'Halkımıza açıl çağrı: Kobani'de durum son derece kritiktir, İŞİD saldırılarını ve AKP iktidarının Kobani'ye ambargo tutanunu protesto etmek üzere halkımıza sokağa çıkmaya ve sokakta olanlara destek vermeye çağırıyoruz.' şeklindeki çağrıya yer verilmiştir.

Saat 23.40 da; Komalen Civan Kordinasyonu; Kobani ile başlayan devrim dalgasının tüm Kürdistan'a yayılmak ve bu temelde kürt gençliğinin ayaklanması çağrısında bulunuyoruz',

07.10.2014 tarihli yayında; KCK Yürütme Konseyi Eş Başkanlığı; 'Kuzey halkımız, İŞİD çetelerine, uzantılarına ve destekçilerine yaşam hakkı tanınmamalıdır.' içeriğindeki gerek PKK/KCK üst yönetimi gerekse HDP tarafından yapılan çağrılar sonucunda İŞİD terör örgütü mensuplarına masum insanlara yönelik gerçekleştirilen bütün dünya kamuoyu tarafından nefretle karşılanan terör eylemlerinin yarattığı kaos ortamından istifade edilerek, bu örgüte yönelik tepkileri Türkiye Cumhuriyeti Devletine yönelmek amacıyla kendisine müzahir yayın organlarında Türkiye Cumhuriyeti Devletinin İŞİD terör örgütüne destek veriyor şeklinde yaygın propaganda yaparak o bölgedeki Devlet Görevlilerini hedef almak suretiyle şiddeti meşrulaştırmaya çalıştığı, Kürdistan olarak tanımladığı bölgede yaşayan Kürt kökenli vatandaşlarda saldırgan duygular oluşturacak biçimde anlamsız bir nefret yaratarak, şiddetin doğmasına uygun bir ortamı kendi amaçları için kullandığı, bu bölgede vatandaşlar silahlı bir direniş ve isyana davet edilmiştir. Nüçim bu çağrılar sonrasında, 06.10.2014 tarihinde Diyarbakır'da şiddet olayları başlamış, PKK'nın gençlik yapılanması olan ve terör örgütü olduğuna dair hakkında karar bulunan ÖSYM-H mensupları tarafından, şehrin değişik bölgelerinde güvenlik güçlerine, kamu kurum ve kuruluşlarına silah ve patlayıcılar ile saldırıların başladığı, saldırıların şiddeti ve yoğunluğunun 07 Ekim'de artarak devam ettiği, bu süreçten bir kesit olarak davaya konu eylemin gerçekleştirildiği, şiddete yönelik terör olaylarının kontrol altına alınabilmesi için Diyarbakır Valiliğince saat 22.00 itibarıyla sokağa çıkma yasağı ilan edildiği, olayların devam etmesini isteyen terör örgütü üst yönetimi; 08.10.2014 tarihli yayının da KCK açıklaması olarak verilen haberde; 'Halkımız bulunduğu her yerde direniş mücadelesini bityüterek sürüklemelidir. Halkımız kendi öz savunmasını güçlendirerek direnişini zafere taşımalıdır. Sokağa çıkmama yasağına uyulmaması, Devrimci halk savaşının her alanda güçlü şekilde sürdürülmesi, Kürdistan da meşruiyeti kalmayan devletin, yasaklarla Kürdistanı zindana çeviren kararlarına karşı, Kürdistanı onlar için zindana çevirmeli ve mezar edilmeli, Devlet namına birşey kalmamalıdır.' şeklinde isyanı sürdürülmesine yönelik çağrıyı tekrarladığı, güvenlik güçlerinin yoğun çabası sonucu olayların kısmen bastırıldığı ve il genelinde asayişe yönelik kontrolün sağlandığı anlaşılmıştır.

Dişarbakar ilinde genele y6nelik gerçekleşen şiddet eylemlerinin asıl amacı, İŞİD ter6r 6rg6t6ne y6nelik y6resel halkta ve genel kamuoyunda oluşan tepki ve nefretin, kendi hedefleri kapsamında fırsata çevirerek kitleleri etkilemek suretiyle, halkı İŞİD'e karşı savaşma g6r6nt6s6l altında Devlete y6nelik direniş ve isyana teşvik etmektir.

Nitekim somut olayda, kurban ibadeti kapsamında et dağıtmakta olan mağdur ve maktullerden birisinin dış g6r6nt6s6n6 İŞİD mensubuna benzeten 6rg6te m6zahir grupta daha 6nceden k6r6klenen nefret duygusu ve kanlı bir intikam hissini6n6 oluşturduğu k6rl6k nedeniyle, sağlıklı karar verme yeterliliğinden yoksun bulunan, olay yerindeki bir kasım vatandaşların sağduyulu davranımları y6n6ndeki telkinlerini dikkate almayan, şiddeti meşru g6ren kitle psikolojisi ile anavarlaşan hislerle eziyet çektirmek suretiyle birisi ocuk yaşta bulunan olan d6rt maktule karşı 6ld6rme, mağdura karşı ise 6ld6rmeye teşebb6s sularının işlendiğine dair yerel mahkemenin kabul6nde isabetsizlik g6r6lmemiştir.

Sanıklar [S.., M. A., U. D., A. P., M. ř. Y., A. G., C. Y., 6. D., R. B., A. T., H. U., B. D., A. K., C. T., E. B., M. ., R. S., R. 6., Y. O., M. D., A. K., M. 6., F. G., A. S.] haklarında Devletin birliğini ve 6lke b6t6nl6ė6n6 bozma, anavarca hisle ve eziyet çektirerek 6ld6rme ve 6ld6rmeye teşebb6s suçları ile sanık [R.6.] hakkında hırsızlık suçundan kurulan mahkumiyet h6k6mlerinin incelenmesinde;

Yargılama s6recindeki usul6 işlemlerin kanuna uygun olarak yapıldığı, h6kme esas alınan t6m delillerin hukuka uygun olarak elde edildiğinin belirlendiği aşamalarda ileri s6r6len iddia ve savunmaların temyiz denetimini sağlayacak biçimde eksiksiz olarak sergilendiği, 6zleri değiştirmeksizin tartışıldığı, vicdan6 kanun6n kesin, nat6rlı ve çelişmeyen verilere dayandırıldığı, eylemlerin doğru olarak nitelendirildiği ve kanunda 6ng6r6len suç tipine uyduğu, yaptırımların kar6n6 bağlamda şahışlaştırılmek suretiyle uygulandiğı, hakkında beraat h6km6 kurulan sanıklar y6n6nden; yapılan yargulamaya, mahkemenin kovuşturma sonucu toplanan delillerin mahkumiyete yeterli olmadığına ilişkin inanç ve takdiri6ne, dosya kapsamına uygun yeterli gerekçeye g6re takdr6de isabetsizlik g6r6lmemekle; sanıklar m6dafilerinin ve katılan vekillerinin temyiz dilekçesinde ileri s6rd6ėu nedenler yerinde g6r6lmediğinden CMK'nın 302/1. maddesi gereğince temyiz davasının esaslan reddiyle mahkumiyet ve beraate ilişkin h6k6mlerin ONANMASINA... [karar verildi.]"

B. Uluslararası Hukuk

43. İlgili uluslararası hukuk için bkz. *Selahattin Demirtaş* [GK], B. No: 2016/25189, 21/12/2017, řř 82-91; *Mehmet Osman Kavala* [GK], B. No: 2018/1073, 22/5/2019, řř 36-39).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

44. Anayasa Mahkemesinin 21/11/2023 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği d6ř6nd6ld6:

A. G6zalt6 Tedbirinin Hukuka Aykırı Oluğuna ve Makul S6reyi Aştığına İlişkin İddia

1. Başvuracunun İddiaları

45. Başvurucu, şartları oluşmadığı h6lde g6zaltına alınmasının hukuki olmadığını ve g6zaltı s6resinin makul s6reyi aştığını ileri s6rerek kişi h6rriyeti ve g6venliği hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

2. Değerlendirme

46. Anayasa Mahkemesi, kanunda öngörülen gözaltı süresinin aşıldığı veya yakalama ve gözaltına alınmanın hukuka aykırı olduğu iddialarına ilişkin olarak bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla asıl dava sonuçlanmamış da olsa -ilgili Yargıtay içtihatlarına atıf yaparak- 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde öngörülen tazminat davası açma imkânının tüketilmesi gereken etkili bir hukuk yolu olduğu sonucuna varmıştır (*Hikmet Kopar ve diğerleri* [GK], B. No: 2014/14061, 8/4/2015, §§ 64-72; *Hidayet Karaca* [GK], B. No: 2015/144, 14/7/2015, §§ 53-64; *İbrahim Sönmez ve Nazmiye Kaya*, B. No: 2013/3193, 15/10/2015, §§ 34-47; *Günay Dağ ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/1631, 17/12/2015, §§ 141-150). Öte yandan Anayasa Mahkemesi olağanüstü hâl şartları altında geçici bir süre için azami olarak otuz güne kadar uygulanan gözaltı süresinin uzunluğunun makul olup olmadığı hususunu incelemiş ve bu konuda 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde öngörülen tazminat davası açma imkânının tüketilmesi gereken etkili bir hukuk yolu olduğu sonucuna varmıştır (*Neslihan Aksakal*, B. No: 2016/42456, 26/12/2017, §§ 30-37).

47. Somut olayda başvurunun gözaltı tedbirinin hukuki olmadığına ve gözaltı süresinin makul olmadığına ilişkin iddialarıyla ilgili olarak anılan kararlarda varılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

48. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Tutuklamanın Hukuki Olmadığına İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

49. Başvurucu; suç şüphesi ve bunu haklı kılan deliller olmamasına rağmen hakkında tutuklama kararı verildiğini, delilleri karartma tehlikesi ve kaçma şüphesinin de somut olayda mevcut olmadığını, tutuklama kararının ve bu karara itirazı üzerine verilen tutukluluğun devamına ilişkin kararın gerekçe içermediğini, tutuklama kararında ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gereken olgulara dayanıldığını, isnat edilen bu olguların gerçekleştiği tarihten çok uzun süre sonra siyasi amaçlarla tutuklandığını ve bu durumun ölçülü olmadığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

50. Başvurucu; tutuklama tedbiri nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkıyla bağlantılı olarak ifade hürriyeti, örgütlenme hürriyeti, siyasi faaliyette bulunma hakkı ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 18. maddesinin de ihlal edildiğini iddia etmiştir.

51. Bakanlık; başvurunun süreç içinde elde edilen yeni delillere bağlı olarak tutuklandığını, tutuklanmasının kanuni dayanağının bulunduğunu, tutuklama kararında atıf yapılan delillerin kuvvetli suç şüphesi oluşturduğunu, başvuru hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin meşru bir amacı içerdiğini ve tutuklamanın ölçülü olduğunu belirtmiştir.

52. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında başvuru formundaki açıklamalarını tekrarlayarak suç şüphesi ve bunu haklı kılan deliller olmamasına rağmen hakkında tutuklama kararı verildiğini ve uygulanan tedbirin siyasi amaç taşıdığını ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

53. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" kenar başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

54. Anayasa'nın "Kişi hürriyeti ve güvenliği" kenar başlıklı 19. maddesinin birinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının birinci cümlesi şöyledir:

"Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.

...

Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmalarını, delillerin yokedilmesini veya değiştirilmesini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabilir."

55. Anayasa Mahkemesi olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukukî tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucu, somut başvuruya konu 2/10/2020 tarihli tutuklama tedbirinin hukuka aykırı olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini belirterek bu tedbirin siyasi saiklerle uygulandığını ifade etmiştir. Bu durumda başvurunun anılan şikâyetlerinin 2/10/2020 tarihli tutuklama tedbirinin hukukiliğiyle bağlantılı olarak Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında incelenmesi gerekir.

a. Genel İlkeler

56. Anayasa'nın 19. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına sahip olduğu ilke olarak ortaya konduktan sonra ikinci ve üçüncü fıkralarında, şekil ve şartları kanunda gösterilmek kaydıyla kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakılabileceği durumlar sınırlı olarak sayılmıştır. Dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının kısıtlanması ancak Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında belirlenen durumlardan herhangi birinin varlığı hâlinde söz konusu olabilir (*Murat Narman*, B. No: 2012/1137, 2/7/2013, § 42).

57. Ayrıca kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik bir müdahale, Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin ölçütlerin belirlendiği 13. maddesinde belirtilen şartlara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 19. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve tutuklama tedbirinin niteliğine uygun düşen kanun tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen haklı sebeplerden bir veya daha fazlasına dayanma ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir (*Halas Aslan*, B. No: 2014/4994, 16/2/2017, §§ 53, 54).

58. Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlandırılabileceği hükme bağlanmıştır. Öte yandan Anayasa'nın 19. maddesinde kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının sınırlandırılacağı durumların şekil ve şartlarının kanunda gösterilmesi gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri uyarınca kişi hürriyetine ilişkin müdahale olarak tutuklamanın kanuni bir dayanağının bulunması zorunludur (*Murat Narman*, § 43; *Halas Aslan*, § 55).

59. Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında, suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişilerin ancak kaçmalarını, delilleri yok etmelerini veya değiştirmelerini önlemek amacıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hâllerde hâkim kararıyla tutuklanabilecekleri belirtilmiştir (*Halas Aslan*, § 57).

60. Buna göre tutuklama ancak suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler bakımından mümkündür. Bir başka anlatımla tutuklamanın ön şartı, kişinin suçluluğu hakkında kuvvetli belirtinin bulunmasıdır. Bunun için suçlamanın kuvvetli sayılabilecek inandırıcı delillerle desteklenmesi gerekir. İnandırıcı delil sayılabilecek olguların niteliği büyük ölçüde somut olayın kendine özgü şartlarına bağlıdır (*Mustafa Ali Balbay*, B. No: 2012/1272, 4/12/2013, § 72).

61. Başlangıçtaki bir tutuklama için kuvvetli suç şüphesinin bulunduğu tüm delilleriyle birlikte ortaya konması her zaman mümkün olmayabilir. Zira tutmanın bir amacı da kişi hakkındaki şüpheleri teyit etmek veya çürütmek suretiyle ceza soruşturmasını ve/veya kovuşturmasını ilerletmektir (*Dursun Çiçek*, B. No: 2012/1108, 16/7/2014, § 87; *Halas Aslan*, § 76). Bu nedenle yakalama veya tutuklama anında delillerin yeterli düzeyde toplanmış olması mutlaka gerekli değildir. Bu bakımdan suç isnadına ve dolayısıyla tutuklamaya esas teşkil edecek şüphelere dayanak oluşturan olgular ile ceza yargılamasının sonraki aşamalarında tartışılacak olan ve mahkûmiyete gerekçe oluşturacak olguların aynı düzeyde değerlendirilmemesi gerekir (*Mustafa Ali Balbay*, § 73).

62. Bununla birlikte şüpheli veya sanığa isnat edilen eylemlerin ifade, basın ve sendika özgürlükleri ile siyasi faaliyette bulunma hakkı gibi demokratik toplum düzeni bakımından vazgeçilmez temel hak ve özgürlükler kapsamında olduğu hususunda ciddi iddiaların bulunduğu veya bu durumun somut olayın şartlarından anlaşılabilirdiği hâllerde tutuklamaya karar veren yargı mercilerinin kuvvetli suç şüphesini belirlerken daha özenli davranmaları gerekir. Buradaki özen yükümlülüğüne riayet edilip edilmediği Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidir (bu yöndeki denetim sonucunda verilen ihlal kararı için bkz. *Erdem Gül ve Can Dündar* [GK], B. No: 2015/18567, 25/2/2016, §§ 72-78; kabul edilemezlik kararları için bkz. *Mustafa Ali Balbay*, § 73; *İzzettin Alpergin* [GK], B. No: 2013/385, 14/7/2015, § 46; *Mehmet Baransu* (2), B. No: 2015/7231, 17/5/2016, §§ 124, 133, 142).

63. Öte yandan Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında, tutuklama kararının kaçma ya da delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek amacıyla verilebileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte Anayasa koyucu, tutuklama nedenlerine ilişkin olarak "bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hâllerde" ibaresine yer vermek suretiyle hem tutuklama nedenlerinin Anayasa'da ifade edilenlerle sınırlı olmadığını belirtmiş hem de bunların dışında bir tutuklama nedeninin ancak kanunla düzenlenmesini mümkün kılmıştır (*Halas Aslan*, § 58).

64. Tutuklama nedenlerinin düzenlendiği 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinde tutuklama nedenleri sayılmıştır. Buna göre şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olguların bulunması, şüpheli veya sanığın davranışlarının delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme, tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma hususlarında kuvvetli şüphe oluşturması hâllerinde tutuklama kararı verilebilecektir. Maddede ayrıca işlendiği konusunda kuvvetli şüphe bulunması şartıyla tutuklama nedeninin varsayılacağı suçlara ilişkin bir listeye yer verilmiştir (*Halas Aslan*, § 59). Bununla birlikte başlangıçtaki bir tutuklama için Anayasa ve Kanun'da öngörülen tutuklama nedenlerinin dayandığı tüm olguların somut olarak belirtilmesi -işin doğası gereği- her zaman mümkün olmayabilir (*Selçuk Özdemir* [GK], B. No: 2016/49158, 26/7/2017, § 68).

65. Diğer taraftan Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve özgürlüklere yönelik sınırlamaların ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir. Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "tutuklamayı zorunlu kılan" ibaresiyle de tutuklamanın ölçülü olması gerektiğine işaret edilmektedir (*Halas Aslan*, § 72).

66. Ölçülülük ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmasını, *orantılılık* ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016, § 18; *Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

67. Bu bağlamlarda dikkate alınacak hususlardan biri tutuklama tedbirinin isnat edilen suçun önemi ve uygulanacak olan yaptırımın ağırlığı karşısında ölçülü olmasıdır. Nitekim 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinde işin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması hâlinde tutuklama kararı verilemeyeceği ifade edilmiştir (*Halas Aslan*, § 72).

68. Ayrıca tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunun söylenebilmesi için tutuklamaya alternatif diğer koruma tedbirlerinin yeterli olmaması gerekir. Bu çerçevede -tutuklamaya göre temel hak ve özgürlüklere daha hafif etkiye bulunan- adli kontrol yükümlülüklerinin ulaşılmak istenen meşru amaç bakımından yeterli olması hâlinde tutuklama tedbirine başvurulmamalıdır. Nitekim bu hususa 5271 sayılı Kanun'un 101. maddesinin (1) numaralı fıkrasında işaret edilmiştir (*Halas Aslan*, § 79).

69. Her somut olayda tutuklamanın ön şartı olan suçun işlendiğine dair kuvvetli belirtinin olup olmadığının, tutuklama nedenlerinin bulunup bulunmadığının ve tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunun takdiri öncelikle anılan tedbiri uygulayan yargı mercilerine aittir. Zira bu konuda taraflarla ve delillerle doğrudan temas bâlinde olan yargı mercileri Anayasa Mahkemesine kıyasla daha iyi konumdadır.

70. Bununla birlikte yargı mercilerinin belirtilen hususlardaki takdir aralığını aşırıp aşmadığı Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidir. Anayasa Mahkemesinin bu husustaki denetimi, somut olayın koşulları dikkate alınarak özellikle tutuklamaya ilişkin süreç ve tutuklama kararının gerekçeleri üzerinden yapılmalıdır (*Erdem Gül ve Can Dundar*, § 79; *Selçuk Özdemir*, § 76). Nitekim 5271 sayılı Kanun'un 101. maddesinin (2) numaralı fıkrasında; tutuklamaya ilişkin kararlarda kuvvetli suç şüphesini, tutuklama nedenlerinin

varlığını ve tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu gösteren delillerin somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterileceği belirtilmiştir (*Halas Aslan*, § 75; *Selçuk Özdemir*, § 67).

b. İnkelerin Olaya Uygulanması

71. Somut olayda öncelikle başvurusunun tutuklanmasının kanuni dayanağının olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Tutuklandığı 2/10/2020 tarihi itibarıyla milletvekilliği sona ermiş bulunan (bkz. § 14) başvuru, devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçu ile 6-7 Ekim olayları sırasında işlenen farklı suçlara azmettirme suçlarından 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesi uyarınca tutuklanmıştır. Dolayısıyla başvuru hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

72. Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığı ve ölçülülüğü incelenmeden önce tutuklanmanın ön şartı olan *suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti* bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekir.

73. Başvurusunun tutuklanmasına karar veren Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliğinin 6-7 Ekim olaylarına ilişkin müşteki, tanık ve şüpheli beyanları, araştırma/tespit tutanakları ve diğer bilgi ve belgelere dayanarak devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçu ile olaylar sırasında işlenen farklı suçlara azmettirme suçları yönünden başvuru hakkında kuvvetli suç şüphesinin bulunduğu sonucuna vardığı görülmektedir (bkz. § 21).

74. Soruşturma mercileri de 6-7 Ekim olaylarına katılan ve olaylar sırasında işledikleri iddia olunan farklı suçlara bağlı olarak haklarında soruşturma/kovuşturma yürütülen kişilerin ifadelerine ve olayların ayaklanma niteliğinde olduğuna ilişkin tanık beyanlarına dayanmış; HDP MYK çağrısının ve HDP yetkililerinin diğer açıklamalarının kitlelerin katılımıyla olayların başlamasına, dolayısıyla suç niteliğindeki eylemlerin gerçekleşmesine neden olduğunu ileri sürmüştür. Anılan ifadelerde HDP MYK çağrısı ve Parti yetkililerinin açıklamaları ile Parti yetkililerinden gelen telefon ve yazılı mesajlar üzerine olaylara dâhil olduğu belirtmiştir. İfadesi alınan kişilerden bazıları ise olaylara PKK/KCK terör örgütünün baskıları nedeniyle katıldıklarını söylemiştir (bkz. § 26). Tanık beyanlarında ise *serhildan* niteliğindeki çağrılarla normal bir protesto/yürüyüş yapılmasının değil şiddet içeren eylemlerin amaçlandığının terör örgütüyle iltisaklı kişiler ile HDP yetkililerince bilindiği ifade edilmiştir. Bu kapsamda;

- 4/12/2019 tarihinde ifadesi alınan gizli tanık *Mahir*, olayların başlangıcı öncesi HDP tarafından yapılan çağrının kararlaştırıldığı 6/10/2014 tarihli HDP MYK toplantısına terör örgütü üyelerinin de katıldığını ve *serhildan* niteliğindeki çağrıya ilişkin kararın bu kişilerin talimatıyla alındığını, bu nevi çağrılarla normal bir protesto/yürüyüş yapılması değil şiddet içeren eylemlerin amaçlandığının terör örgütüyle iltisaklı kişiler ile HDP yetkililerince bilindiğini ve 6-7 Ekim olayları sırasında şiddet eylemlerine öncülük eden gençlik yapılanmasının örgüt tarafından ilan edilmesi dışındaki diğer yönetim-özerklik planı kapsamında örgüt yöneticisi Duran Kalkan tarafından kurulduğunu belirtmiştir.

- 7/1/2020 tarihinde ifadesi alınan tanık K.G., *serhildan* olarak adlandırılan ayaklanma eylemlerine ilişkin genel bilgi verdikten sonra 6-7 Ekim olaylarının da bir *serhildan* olduğunu ve başta Duran Kalkan adlı örgüt yöneticisi olmak üzere örgütün üst yönetimince planlandığını, örgütün anılan plan dâhilinde Kobani ve

Suriye'deki çatışmaları Türkiye'ye yayarak ülkenin bir bölgesinde fiili hâkimiyet kurmayı amaçladığını ifade etmiştir (bkz. § 26). Tanık K.G. -gizli tanık *Mahir*'in beyanlarına benzer şekilde- bu tür çağrılarla normal bir protesto/yürüyüş yapılması değil şiddet içeren eylemlerin amaçlandığının terör örgütüyle iltisaklı kişiler ile HDP yetkililerine bîlindiğini belirtmiş, ayrıca HDP'nin ve HDP yetkililerinin süreçteki açıklamaları/çağrılarını nedeniyle terör örgütüne yüksek düzeyde katılım sağlandığını ve bu açıklamalar/çağrılar olmasaydı 6-7 Ekim olaylarında yoğun ve geniş çaplı şiddet eylemlerinin ve ölümlerin gerçekleşmeyebileceğini beyan etmiştir.

- 3/11/2020 tarihinde ifadesi alınan tanık İ.B. ise olayların yaşandığı dönemde HDP milletvekili olduğunu, 6-7 Ekim olaylarının özerklik ilan edebilmek amacıyla PKK/KCK tarafından planlandığını ifade etmiştir.

75. Somut olayda Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliğinin ve diğer soruşturma mercilerinin suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti olarak esasen başvurusunun HDP MYK üyesi olarak MYK adına Partinin sosyal medya hesabından Kobani kentinde PYD ile DAES arasındaki çatışmalara dair yapılan 6/10/2014 tarihli çağrının sonuçlarından sorumlu olduğu iddiasına dayandıkları görülmektedir. Tutuklama kararında da *"bir kısım şüphelilerin çağrıda bulunan oluşum içerisinde yer aldıklarına ilişkin belirleme ve bu yöndeki bir kısım kabul beyanları"* olgu olarak sayılarak bu duruma işaret edilmiştir (bkz. § 21). Buna göre Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliğinin tutuklama kararında başvurusunun 23/6/2017 tarihinde verdiği ilk ifadesini esas aldığı söylenmelidir. Başvurucu anılan ifadesinde 6/10/2014 tarihinde HDP MYK toplantısı yapıldığını ve Kobani kentinde PYD ile DAES arasındaki çatışmalara ilişkin bir çağrıda bulunulduğunu belirterek bu çağrının şiddete teşvik amacı taşımadığını ileri sürmüştür (bkz. § 15). Başvurucu soruşturmanın devamında gözaltına alındıktan sonra Başsavcılığa verdiği 1/10/2020 tarihli ikinci ifadesinde kendisinin de aralarında olduğu Parti yetkililerinin yaklaşık bir ay boyunca Kobani'deki çatışma sürecini takip ettiğini ve bu kapsamda DAES terör örgütüne karşı dünya kamuya çağrıda bulunulduğunu, bu çağrının şiddete teşvik amacı taşımadığını ve o dönemlerde MYK toplantılarına katılmakla birlikte katıldığı herhangi bir MYK toplantısında Partinin sosyal medya hesabından Kobani kentinde devam eden olaylara ilişkin bir bildiri yayımlanmasına yönelik karar alınmadığını iddia etmiştir (bkz. § 17). Başvurucu 2/10/2020 tarihinde Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından yapılan sorgusunda da Başsavcılığa verdiği 1/10/2020 tarihli ifadenin geçerli olduğunu, HDP MYK üyesi olmakla birlikte 6/10/2014 tarihinde yapılan MYK toplantısına katılmadığını ve HDP MYK çağrısının şiddete teşvik amacı taşımadığını belirtmiştir (bkz. § 20).

76. Başvurucunun 23/6/2017 tarihinde verdiği ilk ifadesinde 6/10/2014 tarihinde yapılan HDP MYK toplantısına katılmadığına ilişkin açık bir beyanda bulunmadığı, bilakis toplantı sürecine doğrudan katıldığını gösterir tarzda *"Bunun üzerine Merkez Yürütme Kurulu olarak acilen toplanarak önce dönemin Başbakanı'na ulaşılmış, konu aktarılmış ve acil bir müdahale konusunda kendilerine konu tüm açıklığıyla Eş Genel Başkanımız Selahattin Demirtaş tarafından aktarılmıştır."* bkz. § 15) ifadeler kullandığı ancak Başsavcılığa verdiği 1/10/2020 tarihli ikinci ifadesi ile 2/10/2020 tarihli sorgusunda 6/10/2014 tarihinde yapılan MYK toplantısında bulunmadığını söylediği görülmüştür. Bu gibi durumlarda çelişen ifadelerden hangisine üstünlük tanınacağına dair somut olayın şartları gözönünde bulundurularak ve keyfîlik içermemesi kaydıyla derece mahkemelerine ait yetki dâhilindedir. Diğer yandan başvurusunun HDP MYK üyesi olduğu (bkz. §§ 15, 17, 20, 30) hususunda kuşku bulunmamaktadır. Belirtilen tespitlere bağlı olarak Ankara 4. Sulh

Ceza Hâkimliğinin tutuklama kararında başvurusunun 23/6/2017 tarihli ilk ifadesini dikkate alıp -MYK toplantısına katılma hususu yönünden- kısmen farklı nitelikteki 1/10/2020 ve 2/10/2020 tarihli ifadelerine değer atfetmemesinde bir sorun görülmemiştir. Bu kabul çerçevesinde Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliğinin başvurusunun 6/10/2014 tarihinde HDP MYK üyesi olarak MYK toplantısına katıldığına ilişkin değerlendirmesinde bir isabetsizlik bulunduğu söylenemeyecektir.

77. HDP MYK adına yapılan çağrı, Suriye'de yaşanan iç savaşın Türkiye'nin ulusal güvenliği üzerinde tehdit oluşturacak boyuta geldiği bir dönemde ve -PKK'nın Suriye'deki uzantısı olan- PYD ile DAESH arasında Kobani'de çıkan çatışmalar üzerine yapılmıştır. Ayrıca bu çağrının çatışmaların tarafı olan PKK terör örgütünün liderlerinden birinin Kobani'de yaşanan olayları bahane ederek Türkiye'deki *metropollerini işgal etmeye* yönelik çağrısının hemen ertesi gününde yapıldığı vurgulanmalıdır. Söz konusu çağrının yapıldığı günde PKK güdümünde yayın yaptığı belirtilen bir internet haber sitesinde yer alan duyuruda da ayrımcı söylemlerde bulunularak ve bir siyasi parti hedef gösterilerek *"yaşam şansını tanıtmama"* ifadesine yer verilmek suretiyle ayaklanmanın en üst düzeyde genişletilmesi çağrısında bulunulmuştur (*Selahattin Demirtaş*, § 27).

78. Başvurucu; Suriye'de yaşanan iç savaşın Türkiye'nin ulusal güvenliği üzerinde tehdit oluşturduğunu, özellikle Kobani'de -iki terör örgütü arasında- yaşanan çatışmalar gerekçe gösterilerek bu örgütlerden biri adına yapılan ayaklanma çağrısının Türkiye'de yaygın şiddet eylemlerine neden olabileceğini ve kamu düzenini bozabileceğini konumu itibarıyla öngörebilecek durumdadır. Başvurucunun açıkça sahiplendiği söz konusu çağrı, HDP'nin kurumsal sosyal medya hesabından Partinin yürütme organı olan MYK adına yapılmış olup bu nitelikteki bir çağrının bölgedeki kitle üzerinde ciddi ölçüde etkili olacağı yadsınamaz. Nitekim şiddet eylemleri, bu çağrının yapıldığı gün başlamış ve giderek yaygınlaşmış, çok sayıda kişinin hayatını kaybetmesi ve yaralanmasıyla sonuçlanacak şekilde ağırlaşmış, kamu düzeni bozulmuştur. 6-7 Ekim olaylarına katılan ve olaylar sırasında işledikleri iddia olunan farklı suçlara bağlı olarak haklarında soruşturma/kovuşturma yürütülen kişilerin ve diğer tanıkların da -gizli tanık Mahir, tanık K.G. ve İ.B.- bu yönde ifadeleri mevcuttur. Dolayısıyla soruşturma makamlarının HDP MYK adına yapılan çağrı ile PKK tarafından yapılan çağrılar arasında, yine bu çağrılar ile söz konusu şiddet olayları arasında illiyet bağı kurmasının olgusal ve hukuki temellerinin olduğu söylenebilir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Selahattin Demirtaş*, § 150; *Figen Yüksekdağ Şenoğlu*, B. No: 2016/25187, 4/4/2018, § 89; Yargıtay 16. Ceza Dairesinin Diyarbakır'da 6-7 Ekim olayları sırasında gerçekleşen şiddet eylemlerine yönelik olarak HDP MYK adına yapılan çağrının haklarında devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma, kasten öldürme ve sair suçlardan mahkûmiyet hükmü verilen sanıklar üzerinde isnat edilen suçları işlemeleri açısından etkili olduğuna ve devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçunun oluştuğuna ilişkin 3/2/2020 tarihli ve E.2019/5464 sayılı kararı için bkz. § 42). Sonuç olarak belirtilen tüm bu hususların tutuklama tedbirinin uygulanmasında suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti olarak kabul edilmesinin temelsiz ve keyfi olduğu söylenemeyecektir.

79. Diğer taraftan başvuru hakkında uygulanan ve kuvvetli suç şüphesinin bulunması şeklindeki ön şartı yerine gelmiş olan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.

80. Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliğince başvurusunun tutuklanmasına karar verilirken işlendiği iddia olunan devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçu ile 6-7

Ekim olayları sırasında işlenen kasten öldürme, yağma gibi farklı bir kısım suçta azmettirme suçlarına -5237 sayılı Kanun'un 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının yollamasıyla- ilişkin olarak 5237 sayılı Kanun'da öngörülen yaptırımın ağırlığına değinilerek suçların bir kısmının 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan katalog suçlar arasında olmasına dayanıldığı görülmektedir (bkz. § 21).

81. Başvurucunun tutuklandığı suçlar arasında bulunan devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçu ile kasten öldürme ve yağma suçlarına azmettirme suçları -5237 sayılı Kanun'un 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının yollamasıyla- Türk hukuk sistemi içinde ağır cezai yaptırımlar öngörülen suç tipleridir (bkz. §§ 36, 38, 41). İsnat edilen suçla ilişkin kanunda öngörülen cezanın ağırlığı kaçma şüphesine işaret eden durumlardan biridir (Hüseyin Burçak, B. No: 2014/474, 3/2/2016, § 61). Ayrıca mezkûr suçlar, 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan ve kanun gereği *tutuklama nedeni varsayılabilen* suçlar arasındadır (bkz. § 32).

82. Dolayısıyla somut olayın özel şartları ile Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından verilen kararın içeriği birlikte değerlendirildiğinde başvurucu yönünden dayanan tutuklama nedenlerinin olgusal temellerinin bulunduğu anlaşılmaktadır.

83. Son olarak başvurucunun tutuklama kararında isnat edilen olguların gerçekleştiği tarihten çok uzun süre sonra tutuklandığı iddiasıyla bağlantılı olarak tutuklama tedbirinin ölçülü olup olmadığının da belirlenmesi gerekir. Bir tutuklama tedbirinin Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri kapsamında ölçülülüğünün belirlenmesinde somut olayın tüm özellikleri dikkate alınmalıdır (Gülser Yıldırım (2), § 151).

84. Anayasa Mahkemesi benzer durumdaki (suç tarihi ile tutuklama tarihi arasında önemli zaman diliminin bulunduğu) bazı olaylara ilişkin başvurularda tutuklamanın gerekliliğine dair incelemede bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi *Erdem Gül ve Can Dundar* (aynı kararda bkz. §§ 79-81) kararında, başvurucular hakkında soruşturma başlatıldığının kamuya duyurulmasından sonra tutuklama tedbirinin uygulandığı tarihe kadar geçen yaklaşık altı aylık sürede soruşturma makamlarının suça konu edilen haberler dışında hangi delille ulaştıklarının ve dolayısıyla tutuklama tedbirinin uygulanmasının neden *gerekli* olduğunun somut olayın özelliklerinden ve tutuklama kararının gerekçelerinden anlaşılmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Anayasa Mahkemesi buna karşılık *Mehmet Baransu* (2) (aynı kararda bkz. §§ 141-143) ve *Süleyman Bağrıyanık ve diğ.leri* (B. No: 2015/9756, 16/11/2016, §§ 228-232) kararlarında suçun işlendiği tarih ile tutuklama tedbirinin uygulandığı tarih arasında uzun bir süre geçmiş olmasına rağmen bu süre içinde soruşturma işlemlerinin devam ettiğini ve soruşturma makamlarının hareketsiz kalmadığını dikkate alarak uygulanan tutuklama tedbirlerinin ölçülü olduğunu tespit etmiştir.

85. Anayasa Mahkemesi Anayasa değişikliğiyle yasama dokunulmazlığına istisna getirilen bazı davalarda milletvekilleri hakkında uygulanan tutuklama tedbirleri bakımından da aynı yönde incelemede bulunmuştur. Bu kapsamda yapılan incelemelerde Anayasa değişikliğinin yürürlüğe girmesi üzerine fezlekelerin Cumhuriyet başsavcılıklarına iade edilmesi sonrasında soruşturma mercilerince yapılan işlemlere değinilerek süreç bakımından tutuklama tedbirinin gerekli olmadığına söylenemeyeceği sonucuna varmıştır. Bu bağlamda genel olarak Anayasa değişikliğinin yürürlüğe girmesinden yaklaşık beş ay sonra tutuklanan başvurucular hakkındaki soruşturma dosyalarında bu süreç içinde farklı Cumhuriyet başsavcılıklarına gönderilen dosyalarla ilgili fezleke düzenlenmesi, dosyaların yetkili Cumhuriyet başsavcılığına gönderilmesi, birleştirilmesi ve başvurucuların ifadelerinin

alınması için talimat yazılması veya çağrı kâğıdı çıkarılması gibi usule ilişkin işlemlerin yapıldığına ve soruşturma mercilerinin hareketsiz kalmadığına vurgu yapmıştır (diğerleri arasından bkz. *Gülser Yıldırım* (2), §§ 160, 161; *Selahattin Demirtaş*, §§ 173, 174). Burada önemli olan temel nokta soruşturma mercilerinin süreç içinde tutuklamayı gerekli hatta zorunlu kılan yeni olgulara ulaşip ulaşmadıkları ve soruşturma sürecinde hareketsiz kalıp kalmadığıdır.

86. Somut olayda Başsavcılık 9/10/2014 tarihinde başlatıldığı soruşturma kapsamında farklı tarihlerde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından, TBMM'den, 6-7 Ekim olaylarının gerçekleştiği illerdeki Cumhuriyet Başsavcılıklarından ve diğer resmi kurumlardan bilgi/helge talebinde bulunmuştur. Bu şekilde 6-7 Ekim olayları sırasında meydana gelen ölüm ve yaralanma vakalarına ilişkin otopsi raporları, müşteki ve mağdur ifadeleri, bilirkişi raporları, adli muayene raporları, mala zarar verme eylemlerine ilişkin olay yeri krokileri ve görgü tespiti tutanakları ile tüm bu olaylara yönelik yapılan soruşturmalar kapsamında elde edilen delillerin listeleri, adli kolluk fezlekeleri, iddianameler ve karar örnekleri soruşturma dosyasına dâhil edilmiştir (bkz. § 16). Soruşturmanın devamında HDP'nin resmi sosyal medya hesabından yapılan çağrı ve HDP'li milletvekili/Parti yöneticilerinin açıklamaları üzerine 6-7 Ekim olaylarına katıldıklarını belirten ve olaylar sırasında işledikleri iddia olunan farklı suçlara bağlı olarak haklarında soruşturma/kovuşturma yürütülen Ş.K., B.A., M.B., N.K., N.T., N.B., M.S., S.A., A.K., A.B.nin ifadeleri 7/1/2019 tarihinde ve H.Y.nin ifadesi 27/2/2019 tarihinde soruşturma dosyasına dâhil edilmiş; 6-7 Ekim olaylarına PKK/KCK terör örgütünün baskısıyla katıldıklarını ifade eden A.K., E.P., Z.Ö., C.D., G.D., E.A. Y.E., R.D., N.Y.nin beyanları ise 27/2/2019 tarihinde soruşturma dosyasına eklenmiştir. Başsavcılık gizli tanık *Mahir* ile tanık K.G.nin 6-7 Ekim olaylarının *serhildan* niteliğinde örgüt üst yönetimince planlandığına ve HDP MYK toplantısı sonucu yapılan çağrı ile HDP yetkililerinin bu çağrıyla aynı yöndeki çağrılarının normal bir protesto/yürüyüş yapılmasını değil şiddet içeren eylemleri amaçladığının terör örgütüyle iltisaklı kişilerce bilindiğine yönelik ifadelerini 4/12/2019 ve 7/1/2020 tarihlerinde almış; tüm bu soruşturma sürecinin neticesinde, 2/10/2020 tarihinde tutuklanan başvuruyla birlikte 108 şüpheli ve 2.676 müşteki/mağdurun yer aldığı 30/12/2020 tarihli iddianameyi düzenlemiştir.

87. Başvurucuya isnat edilen ve tutuklamaya konu olan suçların soruşturulmasının kamu makamlarını ciddi zorluklarla karşı karşıya bırakan bir niteliğe sahip olduğunu da vurgulamak gerekir. Zira suçlamaların dayanağı olan 6-7 Ekim olayları 36 ayrı ilde gerçekleşmiş, 121.899 kişinin katıldığı bu olaylarda 2.389 şiddet eylemi vuku bulmuş, 45 kişi hayatını kaybederken 769 kişi yaralanmıştır. Olaylara ilişkin olarak 4.291 şüpheli gözaltına alınmış, bunlardan 1.105'i hakkında ise tutuklama tedbiri uygulanmıştır (bkz. § 13). Başsavcılık, bu olaylar sırasında işlenen suçlara ilişkin bilgi ve belge toplamının yanı sıra esasen şüphelilerin olayların başlamasında sorumlu olup olmadıklarına yönelik araştırma yapmış ve soruşturma sürecinin neticesinde başvuruyla birlikte çok sayıda şüpheli/müşteki/mağdurun yer aldığı iddianame düzenleyerek kamu davası açmıştır.

88. Buna göre Başsavcılığın başvuru dâhil çok sayıda şüpheli ile eylemlerini içeren ve soruşturulması kamu makamlarını ciddi zorluklarla karşı karşıya bırakacak nitelikteki suçlamaları konu alan bu soruşturma sürecinde usule ilişkin birçok işlem yaptığı, yaklaşık altı yıllık süreçte hareketsiz kalmadığı değerlendirilmektedir. Başsavcılık diğer bilgi/helgelerle 6-7 Ekim olaylarına katıldıklarını belirten ve olaylar sırasında işledikleri iddia olunan farklı suçlara bağlı olarak haklarında soruşturma/kovuşturma yürütülen kişilerin ifadelerini 7/1/2019 ve 27/2/2019 tarihlerinde soruşturma dosyasına dâhil etmiş ve

-iddianame öncesi son aşamaya geldiği görülen soruşturmada- yeni delil durumuna dayanarak başvurunun da tutuklanmasını talep etmiştir. Böylelikle başvuru, Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliğinin 2/10/2020 tarihli kararıyla tutuklanmıştır. Sonuç olarak başvurucuya isnat edilen suçların gerçekleştiği tarih ile tutuklama tedbirinin uygulandığı tarih arasında uzun bir süre geçmiş olmasına rağmen belirtilen tüm bu hususlar ile somut olayın özellikleri, isnat edilen suçlar için öngörülen yaptırımın ağırlığı ve işin niteliği gözetildiğinde uygulanan tutuklama tedbirinin ölçülü olduğu görülmektedir.

89. Yukarıda ulaşılan sonuçlar karşısında başvurunun siyasi bir amaçla tutuklandığı ve tutuklama tedbiri nedeniyle ifade hürriyeti, örgütlenme hürriyeti ve siyasi faaliyette bulunma hakkının ihlal edildiği iddialarının incelenmesi gerekli görülmemiştir.

90. Açıklanan gerekçelerle başvurunun tutuklamanın hukuki olmadığı iddiasına ilişkin olarak bir ihlal bulunmadığı açık olduğundan başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Soruşturma Dosyasına Erişimin Kısıtlandığına İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

91. Başvurucu; soruşturma dosyasını inceleme talebinin *kısıtlama kararı* gerekçe gösterilerek kabul edilmediğini, kendisine yönelik suçlamaları ve bunların delillerini öğrenemediğini, bu nedenlerle gereği gibi savunma yapma ve itirazda bulunma imkânından yoksun bırakıldığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

92. Bakanlık görüşünde, ifadesi alınırken başvurucuya erişimi kısıtlanan belgelerin içeriğine ilişkin sorular sorulduğu ve başvurunun tutukluluk kararına yönelik itirazında bu belgelerin içeriğine atıfta bulunduğu belirtilerek tutukluluğa temel teşkil eden suçlamalar hakkında yeterli bilgiye sahip olduğu ve bu nedenle soruşturma dosyasına erişimin kısıtlandığına ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez bulunabileceği ifade edilmiştir.

93. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında başvuru formundaki açıklamalarını tekrarlamıştır.

2. Değerlendirme

94. Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası şöyledir:

"Her ne sebeple olursa olsun, hürriyeti kısıtlanan kişi, kısa sürede durumu hakkında karar verilmesini ve bu kısıtlanmanın kamuna aykırılığı halinde hemen serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla yetkili bir yargı merciine başvurma hakkına sahiptir."

95. Başvurucunun bu bölümdeki iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası bağlamındaki kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında incelenmesi gerekir.

a. Genel İlkeler

96. Anayasa'nın 19. maddesinin dördüncü fıkrası; yakalanan veya tutuklanan kişiye yakalama veya tutuklama sebeplerinin ve haklarındaki iddiaların hemen yazılı olarak bildirilmesini, yazılı bildirimin mümkün olmaması hâlinde sözlü olarak derhâl, toplu suçlarda ise en geç hâkim huzuruna çıkarılınca kadar bildirilmesini öngörmektedir (*Günay Dağ ve diğerleri*, § 168).

97. Diğer taraftan Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca, hürriyeti kısıtlanan kişi kısa sürede durumu hakkında karar verilmesini ve bu kısıtlamanın kanuna aykırılığı hâlinde hemen serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla yetkili bir yargı merciine başvurma hakkına sahiptir. Fıkra öngörülen bu usulde, adil yargılanma hakkının bütün güvencelerini sağlamak mümkün değilse de iddia edilen tutmanın koşullarına uygun somut güvencelerin yargısal nitelikli bir kararla sağlanması gerekir (*Mehmet Haberal*, B. No: 2012/849, 4/12/2013, §§ 122, 123).

98. Bu bağlamda tutukluluk hâlinin devamının veya serbest bırakılma taleplerinin incelenmesinde *silahların eşitliği* ve *çelişmeli yargılama* ilkelerine riayet edilmelidir (*Hikmet Yayıgın*, B. No: 2013/1279, 30/12/2014, § 30). Silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının usul hakları bakımından aynı şartlara tabi tutulması ve taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul bir şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip olması anlamına gelmektedir. Çelişmeli yargılama ilkesi ise taraflara dava dosyası hakkında bilgi sahibi olma ve yorum yapma hakkının tanınmasını, bu nedenle tarafların yargılamanın bütününe aktif olarak katılmasını gerektirir (*Bülent Karataş*, B. No: 2013/6428, 26/6/2014, §§ 70, 71).

99. Özellikle üçüncü kişilerin temel haklarını korumak, kamu menfaatini gözetmek veya adli makamların soruşturma yaparken başvurdukları yöntemleri güvence altına almak gibi amaçlarla soruşturma aşamasında bazı delillere erişim yönünden kısıtlama getirilmesi gerekebilir. Bu nedenle soruşturma evresinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla müdafinin dosya incelemeye yetkisinin kısıtlanmasının demokratik toplum düzeni bakımından gerekli olmadığı söylenemez. Ancak dosyaya erişim hakkına getirilecek kısıtlamanın kısıtlama kararıyla ulaşılmak istenen amaç ile orantılı olması, savunma hakkının yeterince kullanılmasını engelleyecek nitelikte bulunmaması gerekmektedir (AYM, E.2014/195, K.2015/116, 23/12/2015, § 107).

100. Yakalanan bir kişiye yakalanmasının temel maddi ve hukuki sebepleri teknik olmayan ve anlayabileceği basit bir dille açıklanmalı; böylece kişi, uygun görürse hürriyetinden yoksun bırakılmasının Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası kapsamında kanuna uygunluğuna itiraz etmek üzere mahkemeye başvurma imkânına sahip olabilmelidir. Bununla birlikte Anayasa'nın 19. maddesinin dördüncü fıkrası, yakalama veya tutuklama sırasında verilen bilgilerin yakalanan veya tutuklanan kişiye isnat edilen suçların tam bir listesini içermesini, bir başka deyişle hakkındaki suçlamalara esas tüm delillerin bildirilmesini ya da açıklanmasını gerektirmemektedir (*Günay Dağ ve diğerleri*, § 175).

101. İfadesi ya da savunması alınırken başvurucuya erişimi kısıtlanan belgelerin içeriğine ilişkin sorular sorulmuş veya başvurucunun tutukluluk kararına yönelik itirazında

bu belgelerin içeriğine atıfta bulunmuş olması durumunda başvuru tutukluluğa temel teşkil eden belgelere erişiminin olduğunun, içerikleri hakkında yeterli bilgiye sahip bulunduğunun ve bu nedenle de tutukluluk hâlinin gerekçelerine yeterli biçimde itiraz etme imkânını elde ettiğinin kabulü gerekmektedir. Böyle bir durumda kişi, tutukluluğa temel teşkil eden belgelerin içeriği hakkında yeterli bilgiye sahiptir (*Hidayet Karaca*, § 107).

b. İnkelerin Olaya Uygulanması

102. Başsavcılık, 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca başvuru hakkındaki soruşturma dosyasına ilişkin olarak "*soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği*" gerekçesiyle müdafinin dosya içeriğini incelemesinin ve belgelerden örnek almasının kısıtlanmasına karar verilmesi için Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliğine başvuruda bulunmuş; bu talep yerinde görülerek 3/1/2019 tarihinde *kısıtlılık* kararı verilmiştir. Başvuru kısıtlama kararına 29/9/2020 tarihinde itiraz etmiş, 2/10/2020 tarihinde ise tutuklanmıştır.

103. Kısıtlama kararının daha sonra kaldırılıp kaldırılmadığı hususunda herhangi bir belge veya bilgi bulunmamakla birlikte Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesince iddianamenin kabul edildiği 7/1/2021 tarihi itibarıyla kısıtlılık, 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca kendiliğinden sona ermiş bulunmaktadır (bkz. § 34).

104. Başsavcılığa düzenlenen tutuklama talep yazısı incelendiğinde başvurucuya isnat edilen suçlamalara ilişkin ayrıntılı bir şekilde açıklamada bulunulduğu görülmektedir. Bu bağlamda suça konu edilen olaylarla ilgili bilgi ve delillere yer verilmiş, bu eylemlerin hukuki niteliğine yönelik olarak da değerlendirmelerde bulunulmuştur. Anılan talep yazısı sorgu işlemi öncesinde Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından da başvurucuya okunmuş, ayrıca Sorgu Tutanağında başvurucuya isnat edilen suçların okunup anlatıldığı belirtilmiştir. Hâkimlik, tutuklama kararında da tutuklamaya konu edilen suçlamalarla (eylemlerle) ilgili değerlendirmelerde bulunulmuştur. Ayrıca başvuru tutukluluğuna yönelik verilen itiraz dilekçesinde de usul ve esasa ilişkin ayrıntılı bir biçimde savunmada bulunulmuştur. Dolayısıyla başvuru tutukluluğuna ve müdafilerinin isnat edilen suçlamalara ve tutukluluğa temel teşkil eden bilgilere gerek sorgu öncesinde gerekse sorgu sonrasında erişimlerinin olduğu anlaşılmıştır.

105. Sonuç olarak suç işlendiği şüphesine bağlı olarak özgürlükten yoksun bırakılmanın ilk aşamasında yapılan yargısal denetimin kapsamı ile suçlamalara dayanak olan temel unsurların başvuru tutukluluğuna bildirildiği, başvuru tutukluluğuna bunlara itiraz etme imkânı verildiği ve tutuklamaya temel oluşturan delillerin nitelikleri dikkate alındığında salt kısıtlılık kararı nedeniyle soruşturma dosyasına erişim imkânından yoksun bırakıldığı iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu görülmüştür.

106. Açıklanan gerekçelerle başvuru tutukluluğuna kısıtlama kararı nedeniyle soruşturma dosyasına erişim imkânı verilmediğine ilişkin iddiasına ilişkin olarak bir ihlalin bulunmadığı açık olduğundan başvuru tutukluluğuna bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VL HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Gözaltı tedbirinin hukuka aykırı olması ve makul süreyi aşması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Tutuklamanın hukuki olmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 21/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.